

LESNOVIRTSKI

vestnik

Letnik XXII.

Celovec, petek, 11. avgust 1967

Štev. 32 (1315)

Ob letošnjem sejmu:

Evropa v Celovcu

Zadnje desetletje postaja Celovec vse bolj mesto, kjer se ne govori le o sožitju in prijateljstvu evropskih narodov, marveč se na tej poti tudi postavljajo odgovarjajoča dejanja. V gledanju na vprašanja sožitja obeh deželnih narodov se Celovec zadnja desetletja bistveno razlikuje od Celovca med obema vojnama in Celovca med drugo svetovno vojno. Celovec in Koroška sta v teh letih z vso resnostjo začela slediti spoznanju, da more Evropa sožitja in prijateljstva rasti le od spodaj navzgor in da mora zaradi tega njena misel zajeti zlasti prebivalstvo na mejah in da mora neprenehno kliti v njegovih srcih.

Temu spoznanju odgovarjajoče postavljata dežela in njeno glavno mesto tudi svoja dejanja. O njih pričra razvoj maloobmejnega prometa, vedno živahnejši primeri kulturnega sodelovanja na meji, zlasti pa tesne dobrososedske vezi, ki jih goji naša dežela in njene občine do Slovenije in Furlanije-Juljske krajine. Prav te vezi pa odpirajo nove perspektive neposrednega uveljavljanja evropske misli tudi na drugih področjih, zakar skupna turistična akcija na tromeji med Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo ni edini primer.

V tem razvoju je bil letos na robu Celovca ob Vrbskem jezeru odprt Evropski park kot vidni simbol takega hotenja. Ob tej priložnosti so prihiteli v Celovec predstavniki in folklorne skupine šestih prijateljskih mest — Gorice, Ljubljane, francoskega Strassbourga, holandskega Venloja in nemškega Wiesbadna — da se srečajo in si sežejo v roke. Na tridnevnem srečanju so govorili skupni jezik prijateljstva in sodelovanja.

Tudi lesni sejem v Celovcu je iz leta v leto vidnejši izraz plodnosti takega hotenja. Letos pa še posebej. Letos je namreč na sejmu prvič zastopana tudi Sovjetska zveza, ki je na lesu najbogatejša v Evropi. S tem dobiva celovski sejem kot avstrijski lesni sejem evropski format. Na njem so sedaj zastopane takorekoč vse evropske države, ki imajo v lesnem gospodarstvu pomen in veljavo. Pet od njih se je na sejmu že etabliralo s posebnimi razstavami, druge bodo gotovo sledile. Italija je za Jugoslavijo postavila svoj stalni paviljon, Jugoslavija in Avstrija pa sta povečali obseg sejmškega sporazuma, kar je gotovo tudi znamenje rasti gospodarskega pomena sejma.

Kakor pri vsakem sejmu gre tudi pri celovškem sejmu za komercialno, gospodarsko prirediteljevo manifestacijo. Toda to ne zmanjšuje njegovega pomena pri razvijanju evropskega sožitja in prijateljstva. Nasprotno. Sejmi proučijo roko in odpirajo nova pota k prijateljstvu in gospodarskemu sodelovanju. To nalogo bo letošnji celovski sejem gotovo še bolje izpolnil kot jo je v prejšnjih letih. Gospodarsko sodelovanje, kooperacija med podjetji in državami pa je čedalje bolj potrebno. Tako sodelovanje pa sožitje in prijateljstvo evropskih narodov najmanj tako krepi kot kulturno in drugo sodelovanje med mejnimi pokrajinami in med državami.

Tako gledano se letošnjega celovškega sejma lahko vsi veselimo. Ko prirediteljem — tokrat prvič mesto Celovec, koroška deželna vlada in koroška zbornica obrtnega gospodarstva — k doseženemu uspehu čestitamo, želimo sejmu nadaljno plodno rast na poti, ki jo ubira.

Zvezni prezident Jonas odprl Avstrijski lesni sejem

Otvoritvi so prisostvovali predstavniki iz 13 držav

Včeraj ob desetih je bila v Celovcu otvoritev 16. avstrijskega lesnega sejma. Prvič je otvoritvi celovške sejmške prireditelje prisostvoval zvezni prezident. V svojem nagovoru, preden je sejem odprl, je zvezni prezident Jonas naglasil pomen tega sejma v avstrijskem gozdarstvu in lesnem gospodarstvu. Pri tem je poudaril, da igra les v avstrijski zunanji trgovini veliko vlogo. Izvoz lesa in njegovih izdelkov prinaša državi letno okoli 6,3 milijarde šillingov dohodkov. S tem predstavlja blizu 15% vrednosti avstrijskega izvoza. Avstrijski les pa se na trgu ne srečuje le z lesom drugih držav kot konkurentom, marveč so njegovi čedalje večji konkurenti tudi drugi gradbeni elementi. Zaradi tega izpolnjuje avstrijski lesni sejem zelo pomembno nalogo. Kot specializirani sejem ni le posrednik med prodajalci in kupci lesa, marveč tudi posrednik mednarodnih dognanj in izkušenj na področju lesnega gospodarstva.

Zvezni prezident Jonas je s tem v zvezi prirediteljem čestital k uspešnemu razvoju sejma, Celovcu in Koroški pa se je posebej zahvalil za uspešna pri-

zadevanja za razvoj dobrega sosedstva z Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino kot sosednima deželama.

Ob otvoritvi sejma so govorili še predsednik koroške zbornice obrtnega gospodarstva, dipl. inž. P. Primer, predsednik sejma, celovski župan Ausserwinkler in deželni glavar Sima, ki so vsi naglasili naraščajoči mednarodni pomen tega sejma in izrekli zahvalo njegovim pobudnikom.

Slavnostni otvoritvi, ki jo je direktno prenašal avstrijski radio, so prisostvovali visoki predstavniki iz 13 držav. Posebno močno je bila pri otvoritvi zastopana Jugoslavija. Njena delegacija je štela 9 članov, med katerimi je treba posebej omeniti podpredsednika skupščine SR Slovenije, dr. Brileja, člana izvršnega sveta Bojana Lubeja in podpredsednika mesta Ljubljane dipl. inž. Levstika. Z avstrijske strani so bili navzoči minister za kmetijstvo in gozdarstvo, dr. Schleinzner, tretji predsednik avstrijskega parlamenta Wallner, deželni glavar Sima s člani vlade, predsednik deželnega zbora Tillian, številni državni in deželni poslanci ter drugi predstavniki javnega življenja.

»Arabski vrh« se bo sestel v septembru

ZUNANJI MINISTRI ARABSKIH DEŽEL SO UGLADILI POT

Sestanek zunanjih ministrov 13 arabskih držav v Kartumu, ki se je začel v torek minulega tedna, se je v soboto končal s sporazumom, da bo prišlo tekom septembra do konference šefov vlad arabskih držav, da uredijo medsebojne odnose, ki so nastali po izraelski agresiji, in da vskladijo svoja stališča v mednarodnih odnosih.

Dnevnega reda za »arabski vrh« zunanji ministri niso določili, prav tako tudi ne datuma za njegovo sklicanje. Pač pa so se zedinili, da se bodo pred tem in sicer 15. avgusta v Bagdadu sestali ministri za finance, gospodarstvo in petrolej teh držav, da proučijo gospodarske vidike sedanje krize in vloge arabskega gospodarstva glede na

agresijo. Zatem bo prišlo 26. avgusta v Kartumu do ponovnega sestanka zunanjih ministrov, ki bo določil datum in dnevni red srečanja »arabskega vrha«.

V začetku so imeli zunanji ministri namen govoriti le o nekaterih vprašanjih, ki so nastala po izbruhu vojne na Bližnjem vzhodu. Razpravljati so hoteli tako o rezultatih izrednega zasedanja skupščine OZN zaradi krize na Bližnjem vzhodu, kakor tudi o koordinaciji svojih prizadevanj za odstranitev posledic agresije in o nadaljni ustavitvi dobav petroleja državam, ki podpirajo Izrael. Poleg tega so hoteli govoriti o likvidaciji oporišč na arabskem ozemlju in o pripravi dolgoročnega načrta na političnem,

vojaškem in gospodarskem torišču in o udržitvi arabske solidarnosti.

V teku sestanka pa so se pojavila še nova vprašanja. Med njimi je bilo zlasti vprašanje perspektive diplomatskih stikov do Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Zahodne Nemčije, ki so podprle agresijo, s strani vseh arabskih držav. To vprašanje je sprožilo dokaj burne diskusije. Podobne diskusije je sprožila tudi zahteva po razpravi o vseh vzrokih arabskega neuspeha, in zahteva, da bi se srečanje v glavnem koncentriralo na koordinacijo prizadevanj za odpravo posledic agresije. Po dokaj napetem začetku so se tekom četrtka udeleženci konference umirili in zedinili v odločilnem vprašanju izgladitve trenj med arabskimi državami po izraelski agresiji. Tako je sestanek, kateremu so na zahodu že napovedovali fiasko, rodil uvodoma omenjene bistvene sklepe.

To zedinjenje je v Tel Avivu povzročilo precej zmede. Politiiki pravijo, da zmernost, ki je vladala v Kartumu, arabske države lahko pelje k sprejetju obstoja izraelske države in k odpravi vojnega stanja, kar vse lahko postavi izraelsko diplomacijo v mučen položaj.

Zahodna Nemčijaboljšuje odnose med Češkoslovaško in Romunijo

Minuli leden so bila zahodnonemško-češkoslovaška pogajanja o medsebojnih trgovinskih odnosih zaključena s podpisom pogodbe o razširitvi medsebojne trgovine in pogodbe o izmenjavi trgovinskih misij. Pogajanja so bila zelo dolgotrajna in so se zaključila v bistvu s kompromisom. Zahodnonemške želje po vključitvi zahodnega Berlina v teritorij trgovinske pogodbe, po opolnomočenju trgovinskih misij za izstavljanje viz in uvrstitvi misij v pristojnost zunanjih ministrstev, Češkoslovaška ni izpolnila. Pač pa je Zahodna Nemčija Češkoslovaški pri trgovinski pogodbi, katere obseg je bil povečan od 800 milijonov na 1 milijardo mark, priznala delno liberalizacijo in večje kontingente za kontingentirano blago.

Medtem je bil zahodnonemški zunanji minister Brandt na uradnem obisku v Romuniji, kjer je bila ob tej priložnosti podpisana pogodba o kooperaciji med nemško in romunsko industrijo in o skupnem nastopanju na tretjih tržiščih. Brandt je pri tem izročil romunskemu ministrskemu predsedniku Maurerju povabilo na državni obisk v Zahodni Nemčiji, ki ga je ta tudi sprejel.

Zanimiva je bila ob tej priložnosti izjava, ki jo je Brandt dal v svoji zdravici pri neki večerji. Brandt je dejal, da je treba upoštevati evropske realnosti in to tudi glede obstoja dveh Nemčij. S tem je pokazal, da hoče nova zahodnonemška vlada v nemškem vprašanju hoditi drugo pot, kakor jo je Zahodna Nemčija ubirala za časa Adenauerja.

U Tant svari

U Tant, generalni sekretar OZN, ki je že večkrat izrekel ostre besede na račun ameriške politike v Vietnamu, je v intervjuju, ki ga je v nedeljo objavila »Sunday Times« resno svaril pred nevarnostjo tretje svetovne vojne, če bo Amerika še naprej zaostrela položaj v Vietnamu. »Bojim se,« je dejal U Tant, »da je tretja svetovna vojna neizogibna, če bomo ostali na dosedanji razvojni smeri. Vietnamska razvojna smer pelje v svetovno vojno.«

V svojem intervjuju je U Tant podrobno razložil, da je lani sprejel nov mandat v Zdr. narodih zaradi položaja v Vietnamu. Vendar pa so bila poslednja leta polna izgubljenih možnosti za pomiritev v tej nevarni vojni, je pristavil in dodal, da sedaj ne vidi niti trohice upanja za končanje oboroženih spopadov.

Njegove svarilne besede so nedvomno povezane s sklepom predsednika Johnsona, da hoče ameriško vojsko v Vietnamu povečati za nadaljnih 45.000 mož, čeprav so tamkajšnje ameriške čete že sedaj številčno močnejše od francoske armade. Ta sklep ubija upe, da bi Washington ponovno poskusil doseči mirovna pogajanja, nasprotno lahko privede pogajanja do točke, od koder ni vrnitve, je s tem v zvezi zapisal ameriški list »New York Times«.

Haile Selasie na Brionih

Koncem minulega tedna je etiopski cesar Haile Selasie na poti iz Zeneve prispel na dvodnevni obisk v Jugoslavijo, kjer je s predsednikom Titom razpravljal o mednarodnem položaju, zlasti s položajem na Bližnjem vzhodu, in z razvojem bilateralnih odnosov med obema državama.

Ob koncu obiska je bila objavljeno uradno sporočilo, v katerem je rečeno, da sta šefa obeh držav s svojimi sodelavci prijateljsko izmenjala mnenja o nekaterih aktualnih mednarodnih problemih, kot je položaj na Bližnjem vzhodu in v Vietnamu. Skupaj sta ugotovila, da se položaj v svetu vznemirljivo poslabšuje, ker vodijo politiko še vedno sile agresije. Vsem, ki so odgovorni za mir v svetu, nalaga ta razvoj, da napno vse sile za njegovo ohranitev. Istočasno sta ugotovila, da se medsebojni bilateralni odnosi ugodno razvijajo, v prijateljskem duhu in v obojestransko korist.

Sestanek na Brionih je bil deveto srečanje med maršalom Titom in cesarjem Haile Selasie. Včeraj pa je predsednik Tito odpotoval v Združeno arabsko republiko, kjer se bo razgovarjal s predsednikom Naserjem.

Generalni konzul Pirkovič zapušča Koroško

Po več letih vodenja jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu bo generalni konzul Franc Pirkovič v prihodnjih dneh zapustil Koroško. V vrsti svojih poslovnih obiskov se je v sredo oglasil tudi na sedežu Zveze slovenskih organizacij na Koroškem v Celovcu in se zadržal z navzočimi člani upravnega odbora v prijateljskem razgovoru.

Današnji večerni sprejem ob priložnosti jugoslovanskega dneva na 16. avstrijskem lesnem sejmu bo istočasno poslovnih sprejem generalnega konzula Pirkoviča. Koroški Slovenci na novem službenem položaju želimo obilo uspehov in se mu zahvalujemo za njegovo naklonjenost.

Avstrijski lesni sejem na evropski ravni

Avstrijski lesni sejem — o njegovi otvoritvi poročamo na prvi strani — se letos predstavlja v resnici na evropski ravni. Kot strokovni sejem lesnega gospodarstva združuje takorekoč vse države, ki igrajo v evropskem lesnem gospodarstvu več ali manj pomembno vlogo. Manjkajo le podjetja iz Grčije, Madžarske, Portugalske in Španije, drugače pa so na sejm zastopane vse države Evrope. Med 403 podjetji, ki sodelujejo na lesnem sejmju so zastopana še podjetja treh izvenevropskih držav.

Na splošnem blagovnem sejmju, ki je spet pridružen lesnemu sejmju, sodeluje 727 podjetij. Skupno z izložbeniki in reklamnimi podjetji združuje letošnji avstrijski lesni sejem 1236 podjetij iz 33 evropskih držav. 37 % jih je na sejem prihitelo iz inozemstva.

SEJEM ZDRUŽUJE VSE, KAR JE V LESNEM GOSPODARSTU NOVEGA IN ZANIMIVEGA

Letošnja udeležba je nov uspeh celovškega sejma, ki si utira pot, da bi se od avstrijskega lesnega sejma — kar je postal že pred leti — priboril do veljave kot evropski lesni sejem. To je končno tudi njegova bistvena naloga v času, ko postajajo sejmji

vse bolj demonstracije in manifestacije evropskega gospodarskega razvoja, ko se čedalje bolj trudijo za svojo specializacijo in ko čedalje bolj težijo za tem, da bi po svojih prostorih v čedalje večji meri združevala proizvodna podjetja in ne toliko posredniška. V to prizadevanje se je uspešno vključil tudi celovski sejem. Če v marsikateri evropski državi namreč izvedenci v gozdarstvu in lesnem gospodarstvu trdijo, da prikazuje avstrijski lesni sejem v Celovcu vse, kar je na področju tehnike v evropskem lesnem gospodarstvu novega.

Letošnji sejem daje prvič potrdilo, da je temu res tako. Najpomembnejša država na področju lesnega gospodarstva v Evropi,

SOVJETSKA ZVEZA SODELUJE PRVIČ NA CELOVŠKEM SEJMU

s posebno razslavo svojega lesnega gospodarstva in svoje industrije strojev za obdelavo lesa. V okviru posvetovanja evropskih novinarjev lesnega gospodarstva, ki je že petič povezano z lesnim sejmom, bo predaval zastopnik sovjetskega ministrstva za lesno gospodarstvo. Poleg njega pa bo predaval tudi profesor tehnične šole Ljubljana. Sovjetska udeležba je gotovo najboljša priča, da je sejem dosegel evropsko raven.

Da bo to raven držal in jo razširil, je poglavitna naloga lastnikov in prirediteljev sejma, torej mesta Celovec, deželne vlade in koroške zbornice obrtnega gospodarstva, predvsem pa njegove nove nadebudne uprave. Zagotovilo, da bodo vsi temu cilju služili, ni bilo dano le ob prevzemu sejmu pred nekaj tedni in pri olivljenih govorih, marveč je razvidno iz naraščajočega števila držav, ki so se na sejmju etablirale s svojimi posebnimi razstavami in stalnimi paviljoni.

Doslej največji sejem v Kranju

SEJEM BO TRAJAL DO VKLJUČNO TORKA

Od petka minulega tedna naprej so prostori osnovne šole, tekstilne šole in delavskega doma ob Parku Svobode v Kranju in prostori pred njimi podobni mrvljiščem. XVII. gorenjski sejem, ki je bil ta dan odprt, privablja iz dneva v dan gorenjske prebivalstvo in številne turiste, ki se mudijo v Kranju. Sejem je obsežnejši in popolnejši, kot so bili dosedanji, blago, ki ga je mogoče kupiti neposredno od razstavljalca, pa je v prodaji po znižanih cenah.

Sejem je danes odprl podpredsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije. Slavnostne otvoritve se je udeležilo veliko predstavnikov gospodarskega, političnega in kulturnega življenja Gorenjske, navzoči pa so bili tudi zastopniki obmejnih pokrajin Furlanije-Juljske krajine in Koroške. Posebno močno je bilo tudi tokrat koroško zastopstvo na otvoritvi sejma. Poleg namestnika deželnega glavarja dr. Kerstniga so se otvoritve udeležili drugi predsednik koroškega deželnega zbora, dr. Mayerhofer, avstrijski generalni konzul v Ljubljani, dvorni svetnik dr. Riesenfeld, deželna svetnika v zastopstvu, ravnatelj v. p. Stern in Seywald, deželni poslanec Lubas in drugi.

Gorenjski sejem se je iz skromnih začetkov razvil v sicer improvizirano, a imponantno veleblagovnico Gorenjske, ki ne posreduje le blago jugoslovanske industrije, marveč tudi Avstrije in Italije. Med 270 razstavljalci je namreč letos v Kranju zbranih tudi 20 podjetij iz Avstrije in Italije. S tem dobiva Gorenjski sejem podobo pravega obmejnega sejma.

Italiji in Jugoslaviji sta v zadnjih letih sledili Poljska in Romunija, letos pa Sovjetska zveza in Češkoslovaška, prihodnje leto pa računajo še z udeležbo Bolgarije, morebiti pa tudi še s posebno razstavo kakšne dežele severne Evrope, v katerih gospodarstvu igra les veliko vlogo.

SEJEM NAGOVARJA VSAKOGAR V NJEGOVH GOSPODARSKIH VPRAŠANJH IN POTREBAH

Že v začetku smo z navedbo števila podjetij, ki sodelujejo na splošnem blagovnem sejmju letošnjega lesnega sejma, prikazali, da je v zmoti, kdor misli, da ta sejem tokrat njegovih osebnih težej ne bo zadovoljil. Tudi v tem pogledu je sejem docela na ravni ostalih sejmov v naši državi. Čeprav je še bolj kot doslej specializiran na lesno gospodarstvo, nikakor ne posveča želja povprečnega državljanca in obiskovalca manj pozornosti, kakor je je doslej, prej več.

Raznolikost blagovnega sejma pri lesnem sejmju je očitna. Tudi tukaj se čedalje bolj uveljavljajo podjetja kot razstavljalci, kar omogoča boljše strokovnost ponudbe. Industrija in obrt predočujeta praktično vse, kar je novega v gradbeništvu, na področju gradnje in opreme stanovanj — samo razstava pohištva zavzema skoraj desetine razstavišča — in na področju želja po čedalje bolj lagodnem domačem ognjišču. Da sejem zadošča tudi akutni potrebi olajšanja in pocenitve dela v kmetijstvu, v obrtništvu in v gostinstvu, zlasti pa v gospodinjstvu, ni treba posebej podrobneje ponavljati.

Predaleč bi zašli, če bi se pri tem pričeli spuščati v podrobnosti. V tem primeru se moramo v resnici držati pregovora: besede mičejo, zgledi vlečejo. S tem hočemo reči, da najde človek vsakdanjega življenja na kmetiji, na delovišču, v tovarni ter v lastnem domu in stanovanju na letošnjem sejmju v Celovcu ravno tako koristne in potrebne stvari in najnovejše dosežke, kakor človek, katerega kruh je odvisen od sodobnega gospodarstva, gospodarstva z lesom in možnostmi njegove predelave v najrazličnejše sodobne izdelke.

POŠIROKEM SVETU

PIRAN. — Avstrijski zunanji minister dr. Tončič preživlja svoj dopust na Jadranu. S svojo jachto križari ob jugoslovanski jadranski obali. Na svoji poti se je 4. 8. ustavil tudi v Piranu, kjer ga je pozdravil podpredsednik občinske skupščine Maks Maver in mu zaželel prijetno bivanje v jugoslovanskih ozemeljskih vodah.

DUNAJ. — Kakor poroča zavod za starostno in nezgodno zavarovanje je v Avstriji koncem junija število penzionistov in rentnikov značilo 1.289.197. Tekom leta dni je naraslo za okroglo 29.000. Od penzionistov je bilo okroglo 600.000 delavcev, 208.500 nameščencev, 137.700 kmetov, 20.400 železničarjev, 30.300 rudarjev, 92.700 obrtnikov in 135.000 kmetijskih delavcev.

BEograd. — Vse kaže, da bo še ta mesec število jugoslovanskega prebivalstva doseglo številko 20 milijonov. Začetkom meseca je Jugoslavija štela 19,97 milijona prebivalcev, vsak dan pa se jih rodi okoli 1100. S tem ima Jugoslavija v evropskem merilu zelo visok odstotek rojstev. Na 1000 prebivalcev se povprečno letno rodi 20 otrok. Med njimi je več fantov kot pa deklet.

CAPE KENNEDY. — Zvečer prvega avgusta je bila izstreljena proti Lunj vesoljska ladja „Orbiter 5“. To je pala ladja te serije, s katero naj bi proučili fliste kraja na Lunini površini, na katerih bi morda lahko pristal prvi ameriški vesoljec. „Orbiter 5“ naj bi priletel do Lune in krožil okoli nje 14 dni ter slikal njeno površino z dvema kamerama. Ta poskus bo stal okoli 205 milijonov dolarjev.

WOOMERA. — V avstralski pokrajini za preizkušnje raket Woomera so po desetih preložitvah v petek izstrelili tako imenovano „Evropsko raketo“. Raketa „Evropa I“ je bila 35 metrov visoka in je sestojala iz angleškega in francoskega dela. Poletela naj bi 4000 kilometrov v vesolje, kar pa ni mogla, ker je že po 150 sekundah odpovedala francoska stopnja rakete, vsled česar je raketa treščila na tla.

TOKIO. — Koncem tedna je bila v Tokiu druga konferenca japonskih znanstvenikov, ki nasprotujejo atomskemu orožju. Konferenca se je udeležilo 120 profesorjev, predavateljev in znanstvenih delavcev. Govorili so o vlogi in odgovornosti znanstvenikov v gibanju za mir, proti vojni in proti atomskemu orožju. Prvi sestanek japonskih znanstvenikov proti atomskemu orožju je bil lani v Hirošimi.

WASHINGTON. — Predsednik Johnson je sklenil, da bo do konca junija prihodnjega leta pomagal ameriško vojskovo v Vietnamu za nazmanj 45.000 mož. O tem sklepu je obvestil kongres v posebni poslanici, v kateri je zahteval zvišanje nekaterih davkov. Medtem se je javno mnenje proti ameriški vojski v Vietnamu v ZDA še povečalo, kajti ameriška vojska v Vietnamu bo kmalu številčno večja od celotne francoske armade. Sedaj imajo ZDA v Vietnamu že okoli pol milijona vojakov.

ZENEVA. — Na konferenci sedemnajstotice za razorožitev je britanski minister Mulley opozoril Združene države Amerike in Sovjetsko zvezo, da čas hiti in da se lahko zgodi, da ne bo več časa, če ne bosta kmalu predložili načrta sporazuma o nerazširjanju jedrskega orožja. Predstavniki Kanade Burns pa je temu dodal, da jedrski silii doslej je nista pokazali pripravljenosti, da bi se v nadzorstvo jedrskega orožja vključile tudi nejedrske države.

HONGKONG. — Kitajska je v soboto podpisala s Severnim Vietnamom nov sporazum o kitajski gospodarski in tehnični pomoči Vietnamu. O obsegu te pomoči v zadevnem sporočilu ni bilo besede.

MEXICO. — Na konferenci organizacije solidarnosti Latinske Amerike (OLAS) v Havanu so se koncem tedna razpravljale pletle okoli vprašanja, kako naj ta organizacija, ki je bila ustanovljena lani z namenom, da krepki enotnost in solidarnost revolucionarnega gibanja v Latinski Ameriki, opravi svojo nalogo. Številne delegacije so se zoperstavile zahtevi Kube o ustanovitvi stalnega odbora za koordinacijo in usmerjanje gveriljskega gibanja širom Latinske Amerike. Kubanski predsednik Dorticos je menil, da bi bil sedaj, ko so ZDA zapletene v črnske nemire, najprimernejši trenutek za napad na ameriški imperializem.

BANKOK. — Zunanji ministri Filipinov, Singapur, Indonezije in Tajske ter malajzijski premier so se začeli koncem tedna pogovarjati o ustanovitvi nove gospodarske in kulturne organizacije za jugovzhodno Azijo. Organizacija naj bi se imenovala „Združenje jugovzhodne Azije za regionalno sodelovanje“.

KIRO. — Združena arabska republika je poslala v nedeljo uradno sporočilo generalnemu sekretarju U Tantu, v katerem je obtožila Izrael za izganjanje palestinskih Arabcev s področja Gaze, ki so jo okupirale izraelske enote. Do konca tedna je prišlo na zahodno obalo Suezkega prekopu okoli 3000 palestinskih Arabcev in Egipčanov, ki so jih izgnali iz Gaze.

NEW YORK. — V Združenih državah Amerike, kjer so rasni izgredi zajeli skoraj že polovico njihovega ozemlja, je prišlo zadnje dni do izgredov tudi po državah Kansas in Illinois. Val rasnih nemirov, ki je pred enim mesecem zajel ZDA, je zahleval že precej človeških žrtev. V tem času je bilo ubitih 72 ljudi, od tega samo v Detroitu, kjer so se nemiri začeli, 42. Upora v črnskih getih ne vodijo črnske organizacije, ki se borijo za osvoboditev ameriških črncev. V političnih krogih vse bolj prevladuje mnenje, da so ti izgredi politično inscenirani kot začetek kampanje za volitve predsednika ZDA, ki bodo prihodnje leto. Zaradi njih je namreč zadnje čase prišlo do čedalje močnejših obtožb med vodilnimi ljudmi republikanske in demokratske stranke, zlasti pa med morebitnimi kandidati za te volitve.

TEL AVIV. — V nekdanjem jordanem delu Jeruzalema je v ponedeljek izbruhnila generalna stavka arabskega prebivalstva. Vse arabske trgovine so ostale zaprte, medtem ko delavci niso prišli na delo. Istočasno je prišlo do novih spopadov med jordanjskimi in izraelskimi enotami na reki Jordan. Po posredovanju mednarodnega Rdečega križa sta se v nedeljo Izrael in Jordanija sporazumela, da bo Izrael do konca avgusta omogočil vrnitev 200.000 Jordancem na zahodni breg Jordana, ki ga imajo zasedene izraelci.

Posebne razstave in posvetovanja

NA LETOŠNJEM AVSTRIJSKEM LESNEM SEJMU

Kakor vsako leto je tudi letos z Avstrijskim lesnim sejmom v Celovcu povezanih vrsta posebnih razstav in posvetovanj.

Inozemskih posebnih razstav je letos 5 in sicer

- kolektivna razstava Furlanije-Juljske krajine v novem lastnem paviljonu,
- kolektivna razstava gospodarskih zbornic Slovenije in Hrvatske v lastnem paviljonu s posebnim poudarkom na lesne izdelke,
- posebna razstava Poljske in posebna razstava Romunije s posebnim poudarkom na pohištvo ter
- kolektivna razstava Sovjetske zveze s posebnim poudarkom na les, pohištvo in stroje za obdelavo lesa.

Avstrijska podjetja in ustanove imajo letos 10 posebnih razstav. V gozdarstvu in lesno gospodarstvo sodijo posebne razstave kmetijske zbornice v sodelovanju z zveznim ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo, model sodobnega žagarskega podjetja v pogonu, skupna razstava mizarjev in informativna razstava industrije papirja in celuloze.

- Poleg teh imajo posebne razstave še
- koroška delavska zbornica pod naslovom »Čemu uradi za delo?«,
- koroška zbornica obrtnega gospodarstva pod naslovom »Tekstil in moda«,
- KELAG pod naslovom »Elektarne z vodnim zbiralnikom in varstvo pred poplavamami«,
- ÖDK za dvajsetletnico svojega obstoja,
- Mestna podjetja Celovec pod naslovom »Stanovanjska gradnja v Celovcu« in
- zveza koroških opekarn.

V teku lesnega sejma bo v Celovcu skupno 12 posvetovanj strokovnjakov, od katerih jih odpade 5 na področja lesne stroke. Danes bo končano tridnevno posvetovanje novinarjev lesnega gospodarstva, pri katerem sodelujejo novinarji iz 15 evropskih držav.

Gospodarska kooperacija med evropskim Vzhodom in Zahodom

(2. nadaljevanje in konec)

V posameznih primerih je industrijska kooperacija razširjena tudi na tretje trge. Med Siemens Rheiniger Werke in madžarskimi podjetji je sklenjena pogodba o proizvodnji in skupni prodaji nekaterih izdelkov za rentgenske aparate. Leta 1966 je bila med vzhodnonemškimi podjetji in skupino avstrijskih podjetij sklenjena pogodba o skupni proizvodnji nekaterih opreme za kemično industrijo in sicer predvsem z namenom prodaje na trgih tretjih držav.

Proizvodno kooperacijo najpogosteje spremlja znanstveno in tehnično sodelovanje. V zadnjem času se je začela kooperacija pojavljati tudi v proizvodnji trajnih potrošnih dobrin, aranžmaji pa dobivajo vedno bolj pestre oblike.

NOVO OBDOBJE V ZNANSTVENEM IN TEHNIČNEM SODELOVANJU

Strokovnjaki Združenih narodov ugotavljajo, da je v zadnjih dveh letih znanstveno in tehnično sodelovanje med Vzhodom in Zahodom Evropo prišlo v novo fazo. Nagli tehnični napredek, ki ga je Vzhodna Evropa dosegla v zadnjem času, pojasnjuje njen vse večji pomen, ne samo kot trga za Zahodno Evropo, temveč tudi kot novega in pomembnega izvoznika znanja na področju tehnologije. Z ekspanzijo trgovine med Vzhodom in Zahodom je prišlo tudi do povečanja izmenjave izdelkov zelo zapletene tehnike. Prav tako pa terja dobava kompletnih tovarn hkrati tudi zelo tesno znanstveno in tehnično sodelovanje.

V zadnjih dveh letih je bilo sklenjenih 13 medvladnih bilateralnih sporazumov o ekonomskem, znanstvenem in tehničnem sodelovanju. Francija je sklenila 6 takih sporazumov, Italija 5, Belgija in Romunija pa po dva sporazuma. Posamezni med sklenjenimi sporazumi opozarjajo na to, da je kooperacija dosegla že višjo stop-

njo. Tako predvideva sovjetsko-italijanska pogodba kooperacijo v skupnem iskanju tehničnih rešitev in izdelavi projektov tako proizvodnih enot, kot kompletnih podjetij, nadalje v modernizaciji metod in opreme obstoječih podjetij, v raziskovalnem delu pri problemih s področja uporabne znanosti, kot tudi na področju unifikacije, normalizacije ter izvajanja drugih ukrepov za izboljšanje proizvodnje in tehničnih metod. Francosko-sovjetska pogodba predvideva tudi morebitno sodelovanje pri proučevanju metod, ki bi omogočile dvig produktivnosti in boljše organizacijo proizvodnje na ravni podjetij. Novi sporazum med Poljsko in Italijo se nanaša na neposredno kooperacijo med industrijskimi podjetji ter znanstvenimi inštituti, ki se ukvarjajo z ekstrakcijo in obdelavo surovin.

Poleg znanstvenega in tehničnega sodelovanja v okviru meddržavnih sporazumov se v zadnjem času opaža težnja po vzpostavljanju tehničnega in znanstvenega sodelovanja v Zahodni Evropi. To sodelovanje pa se še vedno giblje v okviru izmenjave strokovnjakov, organizacije skupnih študijskih sestankov in seminarjev.

Intenziviranje znanstvenega in tehničnega sodelovanja je spremljala tudi izmenjava licenc in patentov med vzhodno- in zahodnoevropskimi državami. Vzhodnoevropske države vedno bolj kupujejo licence na Zahodu, so pa tudi mnoga zahodnoevropska podjetja kupila licence in patente od Sovjetske zveze, Poljske in Češkoslovaške. V zvezi s tem je značilno, da je bilo v Franciji ustanovljeno specializirano podjetje SOFRACOB z namenom, da bi se olajšala trgovina s patenti in licencami med Francijo in Sovjetsko zvezo.

Pogovor z otrokom

Otrokom vseh starosti je potrebna pomoč staršev in to pomoč tudi iščejo in terjajo. Pač pa jim morajo starši pomagati na način, ki je otrokom dostopen. Otrokom potrebuje nasvet in oporo, ne pa moralne pridige. Pogovarjati se z otrokom pomeni tudi — znati ga poslušati. V pogovoru z otrokom starši ne bi smeli biti vzvišeni in jim nenehno kazati svoje življenjske izkušnje. Govoriti morajo z otrokom kot s sebi enakim.

Priložnosti za pogovor, ki je starši niso izkoristili, ne bodo mogli nadomestiti. Če po otrokovem videzu sklepajo, da bi se rad pogovoril z njimi, jim zaupal nekaj, kar ga teži, mu morajo starši prisluhniti. Če ga bodo odbili tudi samo za uro ali dve ali do pribodnjega dne, se bo otrok zaprl v svojo »školjko«; če se bo to zgodilo večkrat, otrok ne bo več iskal pogovora.

Otroške skrivnosti je treba jemati resno. Tudi v primeru, ko gre za kaj povsem brezpomembnega in otročjega morajo biti starši pozorni. V otroških letih more sleherni dogodek postati resnična drama. Poslušajte otroka in ga potolažite; nikar ne skomigajte z ramenji in se ne norčujte iz njegovih »problemov«.

Starši, ki radi pridigajo, si morajo zapomniti, da otrok nima potrpljenja, da bi poslušal take dolgovestnosti. Bolje je izreči stavek ali dva, potem pa poslušati, kaj bo otrok povedal. Jeza in bes prav tako uničujeta medsebojne vezi. Starši morajo biti pripravljeni na to, da bo otrok zastopal povsem drugačno stališče kot oni; ne smejo biti neprijetno presenečeni ob tem. Če se jim otrok zaupa in pove tisto, kar zares misli, potem to ni dokaz nesramnosti, temveč iskrenosti.

Če je otrok zares storil kakšno neumnost, bo izbruh jeze staršev prekinil vsak nadaljnji pogovor. Mnogo boljše bo, če se bodo z otrokom mirno pogovorili in ga prosili, naj jim pove, zakaj je to storil. Potem bodo otroku pojasnili, zakaj je bilo njegovo dejanje napačno in kakšne posledice morejo nastopiti zaradi tega. Če je potrebno, da izrečejo starši kazni, jo naj izrečejo mirno in brez razburjenja. Večji učinek bo imela, kot če bi jo izrekli v navalu jeze in razočaranja.

Se eno si morajo starši zapomniti: otrok nikoli ne bo pozabil njihovega norčevanja. To ne velja le za otroke, marveč tudi za odrasle. Mlade ljudi smemo šaljivo zbadati, toda nikoli takrat, ko preživljajo kakšno tegobo ali intimne bolečine. Počakajmo, da mine prvo boleče obdobje, pomagajmo otroku, da ga z našo pomočjo lažje in hitreje prebrodi; potem šele smemo uporabiti tudi šalo. Takrat jo bo otrok razumel in tudi sprejel.

Drugi dan Koroške folklorne v Beljaku

Zadnjo soboto je bil v Beljaku drugi dan Koroške folklorne. Na slavnostnem zborovanju, ki je bilo v veliki dvorani beljaške delavske zbornice, so se poleg vidnih predstavnikov dežele in mesta zbrale folklorne skupine Koroške ter akademska folklorna skupina „France Marolt“ iz Ljubljane in folklorna skupina „Capri“ iz Vidma. Po slavnostnem govoru pokrovitelja prireditve, deželnega glavarja Hansa Sime, ki je govoril o socialni funkciji ljudske kulture, so folklorne skupine predvajale narodne pesmi in plesne, ki so jih tolmačili prof. Mirko Ramovš iz Ljubljane, univ. prof. dr. Gaetano iz Vidma in kustos dr. Koschier iz Celovca.

Prof. Mirko Ramovš je imel ob tej priložnosti v Beljaku daljše predavanje o slovenskem ljudskem plesu. Zaradi obče zanimivosti objavljamo iz njegovega predavanja naslednja izvajanja.

Slovenec je pevec, zato je svoj pristni izraz bolje ohranil v pesmi kot v plesu. Čeprav je ples najbolj elementaren način ljudskega čustvenega izraza, pa se vendar zdi, da je bolj prilagodljiv, da prej opusti staro podobo in prevzame novo. Starodavnih plesov, spremljanih

z golj s peljem ali primitivnimi instrumenti skoro ni več; z novimi, zvočno bogatejšimi instrumenti so se razširili tudi novi plesi s pestrejšimi gibnimi elementi, ki čisto ne koreninijo več v ljudstvu. Danes ljudski ples vedno močneje izumira, moderna civilizacija mu ni naklonjena, tokovi ljudske ustvarjalnosti ob popolni poplavi plehkkih nadomestkov usihajo.

Slovenski ljudski ples ne kaže enotnosti, ki bi jo glede na tako majhno ozemlje pričakovali. Geografska raznolikost, nekdanje politične razmejitve in drugi zgodovinski faktorji so vplivali na svoj pečat na repertoar, stil, obliko, funkcijo in vsebino plesov. Korak prebivalca Alp se razlikuje od koraka prebivalca na robu Panonije. Na pretežnem delu slovenskega ozemlja so doma izključno parni plesi, le v Beli krajini plešejo tudi kolo. Starejše plasti gibe kulture so se ohranile prav v vzhodnih predelih Slovenije, medtem ko jih v centralnem delu ni več najti. Plesi mlajše plasti, ki so navadno tudi po Evropi splošno znani, so razširjeni po celotnem ozemlju, njihova frekvenca narašča proti severu.

Najstarejši primeri plesnega izročila na Slovenskem imajo izrazito obredni karakter in so časovno vezani na pomladne običaje in svatbo. Dokaz njihove starosti je koreografska enostavnost, osnovni kinetični element je hoja ali droben tek, zunanja forma pa povorka, kača, polž ali krog.

Med njimi so posebno zanimive igre mostnega tipa.

Most

je kot otroška igra znan po vseh evropskih deželah, redko pa najdemo primere podobne igre med odraslimi. V Sloveniji so danes znani primeri v Beli krajini in na Gradiščanskem. Igrajo se le na določene dni v letu, prvenstveno na velikonočni ponedeljek. V Kropi in Zeleznicah je velikonočna igra »most« med odraslimi

po tekstu in obliki enaka otroški igri. Povsem drugačna je poleg tekstne tudi koreografska oblika belokranjskih variant. Peta oblika in urejena metrična struktura teksta kaže, da je v njih ohranjeno starejše izročilo. Slovenskim belokranjskim primerom sta skupna dva koreografska elementa, ki sta bistvena za to igro:

1. Delitev plesalcev v dve skupini, ki si odpevata. Ta delitev se pojavlja v treh različnih oblikah: v obliki dveh frontalnih nasproti si stoječih vrst, v obliki dveh ločenih polkrogov in v obliki dveh nasproti si stoječih kolon parov.
2. Prehod skozi most ali vratca, to je izpod dvignjenih sprijetih rok dveh plesalcev oziroma nasproti stoječe kolone.

Most iz Metlike nima direktne koreografske variante nikjer v Sloveniji. Podoben prehod kolone parov pod drugo kolono pa najdemo v različnih variantah pod imenom

Koutre šivat

na Gorenjskem. V Zeleznicah in v Kropi se ta ples izvaja brez vsake glasbene spremljave ali petja prav tako za Veliko noč, medtem ko je v Tuhinjski dolini in v Bohinju z glasbeno spremljavo znan kot svatbeni ples. Dejstvo, da so mostne oblike vezane na pomladne običaje in na svatbo, nam daje slutiti poseben obredno-magičen pomen simbolično dejanje preporoditve.

Kot izključno svatbeni ples je znana po Sloveniji

Abrahamova procesija

ko se od polnoči proti jutru zadnjega svatbenega dne svatovska družina vije v obliki kače ali polža čez dvorišča in vrtove. Povečini vodja vsaj enkrat popelje kolono pod dvignjenimi rokami dveh plesalcev. Podoben primer je na Štajerskem čindara, le da je vezana na primicije.

Med ples obrednega značaja sodi belokranjsko kolo

Pobelego pole

ki so ga nekdanj plesali ob praznovanju zimskega kresa 27. decembra. Ples še živi, medtem ko je praznovanje opuščeno. Kolo Pobelego pole je doslej v Sloveniji edini znani primer baladne pesmi kot plesne pesmi. V tem primeru je to balada o srcu, iztrganem iz prsi. Koreografska osnova pesmi je prastara: tri korake v levo, eden v desno — takozvani faeroerski korak, ki ga najdemo v ostankih baladnih pesmi tudi drugod po Jugoslaviji in Evropi. Neposredno na to kolo se navezuje drugi ples, imenovan Na frumf, kolo brez sleherne glasbene spremljave, ritem in dinamiko mu daje le topot nog. Od tod tudi ime plesu. Ples kaže mnogo sorodnosti s plesi sosednjega hrvaško-

Visoke šole v stiski

Zadnja leta prihajajo visoke šole v Avstriji v vse večjo stisko. V svojem odgovoru na vprašanje v parlamentu je prosvetni minister dr. Pifl-Perčević ponovno ugotovil veliko pomanjkanje univerzitetnih profesorjev. V zadnjih dveh letih je sicer uspelo zagotoviti zasedbo 67 kateder, s tem pa se položaj nikakor ni zboljšal. Trenutno je odprto vprašanje zasedba 148 kateder, za katere skoraj ni kandidatov, ki bi jih bili voljni prevzeti.

Glavni vzrok tega stanja je podcenjevanje pomena znanosti v naši državi. Kandidati se rajne zaposlujejo na inozemskih univerzah ali pa po industrijskih podjetjih, ki nudijo boljše pogoje, kot jih nudi republika.

srbskega področja, kar je razumljivo ob dejstvu, da so se ob času turških vpadov naseljevali v Beli krajini Uskoki.

Na skrajnem severozahodu so Slovenci v Ziljski dolini na Koroškem ohranili posebno plesno obredno starino

Prvi rej

ki je že v prejšnjem stoletju veljal za zanimivost. Ta plesni obred se navezuje na vsakoletni običaj »števhanja«. Fantje na konjih dirjajo mimo visokega lesenega droga, na katerem je nasajen hrastov sodič. Tega skušajo razbiti z železnimi kijami. Zmagovalec, ki je do prihodnjega števhanja starešina vaških fantov, začne po končanem števhanju postavljati rej. S števhanjskim vencem na roki izbira dekleta, jih vodi pod lipo in jih dodeluje za par fantom. Sam se skupaj s prvo rejevko postavi na čelo parom, ki svečano počasi korakajo v krogu ob petju rejevske pesmi. Po odpeti prvi kitici se pari sprimejo za ples in zaplešejo ob instrumentalni spremljavi. Nato sledi spet kitica ob korakanju parov in tako se vse do konca izmenjujejo odstavki pesmi in plesa v naraščajočem tempu.

Kot obred pomeni »prvi rej« posebnost, ki mu ne najdemo primere ne pri nas, niti drugod. Zanimivo je, da imajo na Krasu na žegnansko nedeljo domači fantje izključno pravico do prvega plesa in si dekleta za ta ples izberejo že dosti prej. Za to priložnost jim dekleta pripravijo posebne šopke. Ali je med tem običajem in ziljskim »prvim rejem« kakšna sorodstvena vez, je odprto vprašanje, na katerega bo zaradi pomanjkljivosti virov težko odgovoriti. Tukaj bi opozoril še na petdelni ritem »prvega reja«, kakršnega poznamo tudi starejše rezijanske plesne pesmi in mnoge druge slovenske ljudske pesmi.

(konec prihodnjič)

Tedenski spored poletnih kulturnih prireditev

● BREZE:

11. 8. — Schiller: ZAROTA FIESCA V GENOVI
12. 8. — Moliere: NAMISLIENI BOLNIK
13. 8. — Schiller: ZAROTA FIESCA V GENOVI
14. 8. — Schiller: ZAROTA FIESCA V GENOVI
16. 8. — Schiller: ZAROTA FIESCA V GENOVI
17. 8. — Moliere: NAMISLIENI BOLNIK
18. 8. — Moliere: NAMISLIENI BOLNIK
19. 8. — Schiller: ZAROTA FIESCA V GENOVI (zadnja predstava)
20. 8. — Moliere: NAMISLIENI BOLNIK

● LJUBLJANA:

11. 8. — Koncert pevskega zbora „HARFA“, Variava
15. 8. — Kalman: „CARDASKA KNEGINJA“, Državno operetno gledališče Budimpešta
16. 8. — Kalman: „CARDASKA KNEGINJA“, Državno operetno gledališče Budimpešta
17. 8. — Kalman: „GROFICA MARICA“, Državno operetno gledališče Budimpešta
18. 8. — „PIKOVA DAMA“, barvni film v izvedbi „Bolšoj teatra“ iz Moskve

● SPITAL:

11. 8. — Sternheim: KASETA
12. 8. — Labiche: CELIMAR
14. 8. — Sternheim: KASETA
15. 8. — Nesloy: NEPRICAKOVANO
16. 8. — Kleist: ZLOMLJENI VRC
17. 8. — Labiche: CELIMAR
18. 8. — Sternheim: KASETA

PERSPEKTIVA ZA RAZVOJ SR SLOVENIJE:

Moderno organizirana nacionalna in politična slovenska skupnost v okviru Jugoslavije

Poseben element našega dela je gotovo to, da smo se hkrati z zgodovinsko projekcijo samoupravljanja razvijali, vendar pa zelo ekstenzivno. Zanimala nas je predvsem kvantiteta in v kvantiteti smo predvsem videli uspeh, ne pa v pogojih in razmerah, ko bi gledali nekoliko bolj podrobno na kvaliteto, ko bi gledali smisel, ko bi bolj racionalno tehtali, kaj je nujno potrebno, kaj pa ni. Zato najbrž ne bi smeli iz vsega, kar je, delati vprašanje obstoja ali neobstoja revolucije. Verjetno nas v celotnem družbenem mehanizmu in v vsem, kar imamo — ne samo v gospodarstvu — čaka dolga etapa selekcije, tehtanja, razmišljanja, vrednotenja.

Verjetno se bo treba od nekaterih stvari posloviti, jih pokopati z večjo ali manjšo slovesnostjo in se pri tem zavedati, da se nismo ničesar, kar potrebujemo in zmoremo, odrekli. Če opustimo tu in tam stvar, ki smo jo postavili pred 20, 15 leti, se že pojavi večasi vprašanje, če se zaradi tega odreka mo socializmu. Če se bodo stvari postavljale tako, potem najbrž ne moremo najti skupnega jezika. Izvršni svet bo v tem pogledu gotovo prišel v naslednjem obdobju z nekaterimi morda nekoliko neprijetnimi predlogi. Lahko računamo, da bomo pri nekaterih naštetih na nerazumevanje, ker se bo zdelo, da načenjamo neke „tradicionalne vrednote“.

Priča smo nevarni stihiji, da se demokratičnost, širina in tolerantnost, ki vladajo v

fazi pripravljanih sklepov in predpisov, prenašajo tudi v fazo izvrševanja teh predpisov. Tu nas verjetno čakajo težki napori, da se bomo naučili temeljito ločiti po notranjih odnosih, po ritmu, po duhu, po delovnih navadah in po delovnih metodah obdobje priprave sklepov (tega bo treba najbrž še raztegniti, uveljaviti še večjo demokratičnost) od obdobja njihovega izvrševanja. Tu pa najbrž ne bi smelo biti kolebanja, odstopanj, pogajanj, demokratičnosti in tolerantnosti, pač pa še več odločnosti, konsekvenc in odgovornosti.

Tu smo in bomo v izvršnem svetu za čvrsto roko, čeprav se mnogi boje tega izraza, ki je nekoliko kompromitiran. Ne za čvrsto roko birokracije, etatizma in centralizma, ampak za čvrsto roko izvrševanja listih skle-

kov, zakonov, predpisov in odločitev, ki smo jih tu ali tam, na ta ali drugi način sprejeli in se zanje dogovorili.

Pri tem bo treba uveljaviti tudi nekatere konsekvence, ki bodo lahko za marsikoga tudi neprijetne. Ne mislim, da je treba začeti z lovom na čarovnice; zlasti ne pomeni to etatizma ali pa uveljavljanja nekakšnih kitajskih projekcij „pravičnega in uravnolovskega socialističnega reda“, ampak samo učinkovitost, ekspeditivnost in rigoroznost pri uresničevanju in izvrševanju tistih samoupravljaljskih odločitev in sklepov, glede katerih smo se dogovorili in jih sprejeli.

Ko je govoril o izdelavi dolgoročnega programa razvoja slovenskega gospodarstva, je Stane Kavčič dejal, da gre pri tem za to, da ne bo še naprej vsaka panoga zase pripravljala plane o tem, kako se bo razvijala, potem pa bo uresničitev plana odvisna od tega, če bo dobila dovolj kreditov. Gre za to, da te plane in programe uskladimo ter proučimo, s katero tehnologijo, s kakšno produktivnostjo imamo perspektivo na mednarodnem tržišču. Izhajati moramo iz spoznanja, da je jugoslovansko tržišče sestavni del mednarodnega tržišča. Drugi važen element dolgoročnega razvoja je to, da gospodarske projekcije uskladimo s sociološkimi, kulturnimi, znanstvenimi in drugimi družbenimi premiki pri nas in z razvojem tudi na tem področju.

Brez materialnih premikov tu ne bo šlo. Če se bomo zavestno usmerili v to, da naša najbolj groba nesorazmerja in primanjkljaje odpravljamo, potem bo to krepilo tudi našo notranjo trdnost in našo obrambno sposobnost, glede katere ne smemo biti naivni in kratkovidni. Tudi o njej moramo misliti in jo krepiti — ideološko politično, zlasti na tradicijah narodnoosvobodilnega partizanskega boja, na tradicijah in vrednotah, ki jih je v preteklosti v tako velikem obsegu pokazal oboroženi slovenski narod z ramo ob rami z drugimi narodi Jugoslavije.

Ob koncu je Stane Kavčič govoril še o nekaterih tekočih vprašanih gospodarskega značaja in med drugim dejal: Reforma je začela delovati. Dosegli smo stabilnost, je pa nevarnost, da bi to stabilnost dosegli za ceno stagnacije, kar bi pokopalo oboje — stabilnost in reformo. Stagnaciji se moramo izogniti v pogojih sedanje ustvarjene stabilnosti. To pa bo moč samo za ceno selekcije, samo s tem, da se tistim, ki so sposobni moderno in dovolj produktivno proizvajati, široko odprejo vrata, tistim, ki tega niso sposobni, odločno pove, da morajo dvigniti proizvodnost ali pa končati. Takšna je edina mogoča alternativa; tu bo sedaj tekla osnovna bitka za reformo in za vse ostalo, kar je z njo povezano.

(Konec)

Mogočen vzpon Družbe avstrijskih dravskih elektrarn

Družba avstrijskih dravskih elektrarn (ÖDK) ima za seboj 20 let ogromnega in uspešnega dela na področju proizvodnje električne energije. Prav sedaj avgusta praznuje ÖDK dvajsetletnico svojega obstoja. Na tiskovni konferenci pred nedavnim sta direktor dipl. ing. Werner in direktor Kugler predložila mogočni razvoj in storitve podjetja za priskrbo električnega toka Koroške in ostalih zveznih dežel. Jubilej družbe ni pomemben zaradi njene 20-letne starosti, ker dvajset let v življenju industrije ni veliko, kakor je dejal direktor Werner, pač pa je veličina v tem, da njene elektrarne proizvajajo danes več toka, kakor so ga leta 1945 avstrijske elektrarne skupno. V tej kratki dobi je družba izvedla neprecenljivo veliko pionirsko in obnovitveno delo v avstrijskem elektrifikacijskem gospodarstvu.

Mogočni razmah družbe je pomeni tudi iz tega, da je svoj osnovni kapital od leta 1947 zvišala od 6 na 900 milijonov šilingov. Leta 1947 je družba po prevzetju elektrarn v Zvabeku in Labotu dobavljala 115 milijonov kilovatih ur, leta 1966 pa preko 2,3 milijarde kilovatih ur. Komaj šest let po ustanovitvi je že

bila največji proizvajalec električnega toka v Avstriji. Proizvodnja v elektrarnah družbe prekaša potrebo potrošnje za 460 milijonov kilovatih ur. Ta presežek eksportirajo v druge zvezne dežele in tudi v inozemstvo.

Če upoštevamo, da je bila Družba avstrijskih dravskih elektrarn v začetku nastanjena v dveh barakah ter je zaposlovala nekaj nad sto ljudi, danes pa jih zaposluje 1300 ter izkazuje bilančno vsoto 5,4 milijarde šilingov, si je mogoče nekoliko predstavljati veliki napredek, ki ga je dosegla v dveh desetletjih. V zadnjih letih je družba investirala v gradnje ogromno vsoto 4,6 milijarde šilingov.

ÖDK je seve ogromnega in neprecenljivega pomena za koroško gospodarstvo. Z gradnjami elektrarn se staka denar na Koroško.

Številni domači delavci imajo pri gradnji elektrarn zaslužek in kruh. Gradnja elektrarne traja samoumevno dalje časa, zato je zaposlenost delavcev tudi trajnega značaja. Toda tudi obratovanje elektrarn zaposluje več ljudi, ki imajo trajno zaposlitve in zaslužek in dobivajo plače iz donosa za eksportiran tok iz drugih avstrijskih dežel in celo iz inozemstva.

Velike gospodarske koristi ÖDK za deželo torej ni podcenjevati. Mnogi delavci, ki so bili udeleženi pri gradnji kazaške elektrarne, so danes zaposleni pri gradnji elektrarne na Bistrici v Rožu. Bistriška elektrarna bo začela obratovati prihodnje leto. Ta elektrarna bo vodilna za nadaljne tri elektrarne, ki jih bodo gradili v okviru energetske skupine „Srednja Drava“ namreč v Rožeku, Borovljah in pri Aninem mostu. Zaradi tega je Družba avstrijskih dravskih elektrarn tudi zelo pomembna in koristna na dvojezičnem ozemlju naše dežele. Razen tega ima družba še druge velike načrte, ki jih bo v bodoče uredila.

Poudariti je potrebno, da je družba zglebna in polna razumevanja tudi na notranje obratnem in socialnem sektorju, kakor se tudi prizadeva za strokovno izobraževanje električarjev.

Libuška požarna bramba - 65 let

Kljub ne najbolj ugodnemu vremenu je libuška prostovoljna požarna bramba minulo nedeljo v gostilni pri Hrustu uspešno praznovala petinšestdeseto obletnico svojega obstoja. Iz skromnih začetkov pred več kot pol stoletjem, s primitivno opremo in gasilsko brizgalno na ročni pogon, je postala močna in udarna enota z modernimi gasilskimi pripomočki. S pomembnimi prispevki občine in s podporo Zveze požarnih bramb je leta 1949 nabavila motorno brizgalno, leta 1958 pa gasilski voz z vgrajeno črpalko. Aktivnih članov šteje požarna bramba danes 50, v vsej okolici pa mnogo podpornih članov.

Jubilejna slavnost je bila dobro obiskana, ljudje so prišli iz vseh krajev. Med drugimi je bil navzoč tudi pliberški župan Kristan s soprogo. Libuški muzikantje so marljivo igrali

za ples ter je bilo na splošno dobro razpoloženje. Za požarno brambo se marljivo in z uspehom prizadeva komandant-namestnik Dolfe Primoschitz, ki vodi začasno komandantske posle na mesto tik pred enim letom tragično preminulega komandanta Naca Glawarja, ki se je tudi v vnuemo prizadeval za domačo požarno brambo. Za organizacijo in dober uspeh nedeljske prireditve imata posebne zasluge Josef Duler in Tone Pikalo, za kar jima velja priznanje.

Na slavnosti je med gosti brez razlike mišljenja vladalo prijetno in prijateljsko vzdušje. Brez dvoma je čutili duh novega časa in lepšega medsebojnega sožitja, kakor je bilo pred desetletji, ko so gotovi nestrpnosti tudi v to človekoljubno organizacijo vnašali strup narodnostne mržnje.

V NEDELJO V SELAH:

Otvoritev novega poslopja občine in veliko srečanje rožanskih požarnih bramb

DELEGACIJA PRIJATELJSTVA IZ TRŽIČA

Kdor že nekaj časa ni bil v Selah, temu se je v nedeljo zdelo njihovo osrednje naselje Pri cerkvi kljub dežju nenavadno praznično. Nasprotni novi, po svoji zunanosti prikupni cerkvi je krstno praznično stalo novo občinsko poslopje, ki ima pod streho tudi novi gasilski dom, cesta skozi naselje pa je za ta dan in tudi za prihodnost „oblekla“ širok temen asfalt. Po njej pa je vladal mestni vrvež. Daleč preko sto gasilcev iz Roža, ki so se poleg številnih domačinov zbrali v Selah, mu je dalo posebno noto in zaslužno svečano razpoloženje.

Vsa ta živahnost in svečanost sta veljali praznovanju trojnega dogodka: 40-letnici obstoja selske požarne brambe, otvoritvi novega občinskega poslopja in otvoritvi novega gasilskega doma v njem. V imenu občinskega sveta je župan Velik med domačimi in tujimi gosti in gasilci lahko posebej pozdravil osebnega zastopnika deželnega glavarja Sime, deželnega poslanca Lubasa, okrajnega glavarja v Celovcu, dr. Marka, deželnega poveljnika gasilcev Moraka, župane sosednjih občin, zlasti pa delegacijo občine Tržič s podpredsednikom Kraljem in poveljnikom gasilcev Milanom Valjavecem na čelu ter edina živeča ustanovitelj selske požarne brambe Valentina Čertova in Simena Juha.

Nedeljska slavnost v Selah je bila domača in priskrba. Domačnost in priskrba ji niso le dali številni rožanski gasilci obeh jezikov, dal jo ji je predvsem kulturni spored, ki je prireditve spremljal v obeh jezikih. To, nagovor župana v obeh jezikih, govor deželnega poslanca Lubasa in dvojezični napis na občinskem poslopju so bili verni prikaz resnice, da so

Selani in Rožani v pretežni večini Slovenci.

Prikupen spored so pričeli šolarji pod vodstvom učitelja Hribernika, med govori pa sta pela mešana zbor pod vodstvom Franca Čertova in dvojni kvintet „Selskih fantov“ pod vodstvom Erika Ušnika. Kakor zbori se je odlikovala tudi godba „Stahlklang“ iz Borovelj. Pri proslavi je bilo 10 rožanskih gasilcev odlikovanih za 40-letno aktivno članstvo, 7 pa za 25-letno članstvo.

Poleg župana Velika in deželnega poslanca Lubasa so še govorili poveljnik jubilarjoče požarne brambe Tomi Ogris, področni poveljnik gasilcev Struger, deželni poveljnik Morak in domači župnik Vavti, ki je novi dom tudi blagoslovil. V vrsti govornikov se je župan Velik zlasti zahvalil vsem, ki so omogočili uspešno končano gradnjo in olepšanje lica Sel. Zahvalil se je pokojnemu županu Šimenu Ogrisu kot iniciatorju, koroški deželni vladi za izdatno pomoč ter občinskemu svetu, gradbenim podjetjem in arhitektu, dipl. ing. Janezu Oswaldu, ki je že drugič dal idejo za lepšo podobo Sel.

Deželni poslanec Lubas je najprej izrekel zahvalo in priznanje požarnim brambam in gasilcem za njihovo nesebično pomoč bližnjemu, ki jo izkazuje s svojo stalno pripravljenostjo. V svojih nadaljnjih izjavah je zaželel, da bi bilo novo občinsko poslopje simbol resničnega začetka napredka, ki je — kakor povsod — v naglem tempu razvoja potreben tudi v Selah. Posebej je izrazil željo, da bi kmalu bila urejena cesta od Borovelj do Šajde in naprej do Apač, brez katere se Sele skoraj ne morejo gospodarsko in turistično razviti.

Naši otroci pišejo:

Spet smo bili v Savudriji

Kot že več let, je tudi letos Zveza slovenskih organizacij v Celovcu organizirala letovanje koroških otrok v Jugoslaviji. Triterdenske počitnice ob Jadranu v Savudriji je preživelo 50 mladih Korošcev, kjer so letovali skupaj z Ljubljancami, beneškimi in goriškimi Slovenci, skupino otrok iz Graza ter dečki in deklicami slovenskih izseljencev iz Belgije.

Kljub temu, da smo bili otroci zbrani iz več dežel z različnimi navadami, smo bili čudovita celota in tako dokazali, da prijateljstvo med nami ne pozna meja. Tu smo se spoznali med seboj, sklenili nova prijateljstva in si ob slovesu za gotovo obljubili, da si bomo dopisovali in se morda tudi kdaj med seboj obiskali.

Kdor še prej ni znal plavati, se je te telesne umetnosti naučil v jadranskih valovih. Ob večerih smo se igrali, pogosto pa smo napravili tudi spoznavne večere s kulturnim programom in plesom. Med potekom vseh lepih počitniških dni pa je brez dvoma bil pomemben tudi vzgojni učinek, kajti treba je bilo držati red v domu in se navaditi pravilnega obnašanja v veliki skupnosti in do vzornih in skrbnih vzgojiteljev. Ne navsezadnje je za dobro počutje v koloniji doprinesla izvrstna kuhinja z vsem njenim osebjem.

Lep spomin v naših hvaležnih srcih na vsa doživetja v minulih treh tednih naj bo skromno plačilo vsem, ki so omogočili te lepe počitnice.

Parada traktorjev v Šmarjeti

Predpreteklo nedeljo so se ljudje spraševali, zakaj vozi toliko kmetov s traktorji na čedno očiščeno dvorišče kmela in gostilničarja Jožeta Bromanca, p. d. Jurja v Šmarjeti. Kmetje v tem kraju pliberške okolice so se predstavili s svojimi traktorji. Prispeli so z vrha Šmarjete kakor na primer od Gosaka, z gorskega Bivšaka od Pečnika, nadalje iz Grabelj, Borovij in tudi iz Senčnega kraja.

Povod srečanju traktoristov, katerim so se pridružili tudi nekateri lastniki osebnih avtomobilov in motornih koles, je bila blagoslovitev traktorjev, ki so posebno v srminah poleg velike koristi tudi lahko usodni za zdravje in življenje vozačev. Blagoslovitev je opravil domači g. župnik Kulmež. V svojem nagovoru je posebno poudaril nujnost skrajne previdnosti pri vožnjah, da bi izostale nesreče. Ob tej priložnosti so se vsi navzoči spomnili tudi lani v jeseni tragično preminulega dobrega, poštenega in ustrezljivega sosedu Tevžja Bornika, p. d. Mozola na Grabljah, ko ga je nekoga večera nenadoma dohitela smrt, ko se je na poti proti Šmarjeti prevrgel traktor. Nesrečni Tevž je padel pod njega in pomoči ni bilo več.

Traktorjev, povečini znamke Steyr in nekaj Lindnerjev, je bilo kakih šestnajst. Po oficialnem delu se je razvila v gostinskih prostorih in ob mizah na prostem prijetna in priskrba družabnost, saj pri Jurju je vzorna gostilna s čednimi, udobnimi prostori, kvalitetnimi pijačami in odlično kuhinjo. Pri mizah je nastala zanimiva in lahko bi rekel poučna diskusija o vseh mogočih vprašanjih in težkočah, ki zadevajo predvsem hribovsko kmetijstvo. Zašli so celo v „visoko“ politiko, katere končni zaključek pa je le vodil na nek skupni imenovalnik.

Traktor je koristna zadeva, stane pa veliko denarja, pogosto ga tudi ni mogoče rentabilno popolnoma izkoristiti. Stroški popravil požrejo znatne vsote in končno je njegova življenjska doba omejena na povprečno 10 let. Ker se opažajo znaki nastopajoče stiske v kmetijstvu, je bila tudi ta vsebina kmečkih pogovorov. Zaskrbljeni za obstanek v bodočnosti, so izražali tudi težnje, da bi merodajni v pristojnih ustanovah za krepitev in blaginjo kmetijstva, ki so po izvolitvi prevzeli to dolžnost, imeli v polni meri razumevanje tudi za potrebe in skrbri malega in srednjega kmeta.

Pri Bromanu je tudi z vsemi udobnostmi opremljen penzion za letoviščarje. Prijetna stanovanja, dobra oskrba, osvežujoči sprehodi po zeleni okolici in blagodejni mir, priložnost za kopanje so vabljeni za turiste, ki se v svojih dopustih hočejo zares okrepčati. Trenutno jih je v tem gostišču kakih štirinajst, ter so, kakor trdijo, tudi vsi zadovoljni.

Poroka na Gradiščanskem

Na Ponikvi, v družini Jožefa Seferja, je rasla deklica Nežika Hren. Ko je odrasla je šla za delom v tujino ter bila zaposlena na Tirolskem in danes v Švici. Doma je vedno marljivo delovala v naših vrstah, bila je zvesta svojemu rodu in taka je tudi danes. Spoznala se je z Bertlom Knorom, trgovskim nameščencem na Dunaju. Medsebojno simpatijo sta pred nedavnim potrdila s poroko. Ženin je doma na Gradiščanskem in v njegovih rojstni vasi v Šmilhelu je bilo tudi poročno slavlje.

Podjetje Sienčnik je s svojim busom peljalo nevesto Nežiko in ženitovanjske goste na »ovset« na Gradiščansko, kjer so svahte doživeli običajne tamkajšnjega poročnega slavlja. Kakor so vedeli povedati, je bilo doživetje novo in zanimivo. Nikakor niso mogli prehaliti gostoljubnosti gradiščanskega prebivalstva. Pogostitev je bila bogata.

Novoporočenemu paru srčno čestitamo!

Zelena trata — Johannsenruhe

Bistrica v Rožu. — Slovensko planinsko društvo v Celovcu je v Slovenskem vestniku, števil. 29. vabilo svoje člane in ljubitelje planin na izlet na Stol, za kraj zbirališča pa je navedlo »Johannsenruhe«. Tega mesta na poti iz Bistrice v Rožu na Mačensko planino in na Stol ni. Pač pa poznajo nemško govoreči planinci kraj »Johannsenruhe«, slovenski in domačini pa Zeleno trato. Oboje je eno in isto, oznaka za ozko dolgo ravnico ob vznožju Vajnaža.

Prvotno so tudi nemški planinci Zeleno trato imenovali »Grüne Tratten«. Tako jo je označeval tudi »Alpenverein«. Do imena »Johannsenruhe« je prišla šele pozneje, par let pred prvo svetovno vojno. Zgodilo pa se je to tako-le:

Leta 1910 je nenadoma umrl tedanji ravnatelj tukajšnje železarnice in tovarne žice, ki je bila podružnica tedanje Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Ravnatelj — ime mu je bilo Faust — je zadel srčna kap. Tovarna je dobila novega ravnatelja v osebi rajhova Nikolausa Johannsena. Da bi novemu ravnatelju pokazali lepi planinski svet okoli Mačenske planine in Stola, so ga uradniki tovarne leta 1912 — kakor se mi zdi — popeljali na Mačensko planino.

Ko so prispeli do Zelene trate, kejer je bila že prej miza s klopni za oddih, se je tudi tovarniška odprava odločila za krajši oddih, pri čemer je novi ravnatelj pri mizi zadremal. To je bil za njegove spremljevalce povod, da so Zeleno trato preimenovali v »Johannsenruhe«. Šlo jim je pač za to, da se pri svojem novemu šefu kar najbolj prikupijo.

Pripominjam še, da je bila Zelena trata tudi drugače prikupna. V zgodnjih jutranjih urah je planinec v svoji neposredni bližini lahko naštel preko 50 gamsov, ki so se tam pasli in poigravali. To je bil lep užitek, za katerega pa Johannsen ni imel smisla, ker ni bil planinec. Tudi za razvoj alpinizma tod okoli ni imel prav nobenih zaslug. Zato je bilo preimenovanje Zelene trate v »Johannsenruhe« brez vsake osnove, toliko manj, ker je bil Johannsen zadnji ravnatelj bistriške tovarne, katero je likvidiral leta 1934 in pognal okoli 300 delavcev v brezposelnost.

(jo)

KOLEDAR

Petek, 11. avgust: Tiburcij
Sobota, 12. avgust: Klara
Nedelja, 13. avgust: Kasian
Ponedeljek, 14. avgust: Evžebij
Torek, 15. avgust: Vnebovz. D. M.
Sreda, 16. avgust: Joahim
Četrtek, 17. avgust: Hiacint

Spanje živali

Ludvik XIV., „sončni kralj“, eden najbolj zapravljenih francoskih kraljev, je imel tudi slona, ki se ni vlegel celih 5 let. Spal je pokonci na svojih težkih nogah, glavo pa si je oprl na okle, s katerimi je izvrtal luknje v kamnit pod svoje kletke. Ta slon je veljal kot eden velikih čudežev tiste dobe in uganke njegovega nespanja so skušali rešiti mnogi naravoslovci. Današnji strokovnjaki razlagajo ta pojav s tem, da si slon ni upal zaspiti.

Sloni na prostem in v ujetništvu imajo namreč navado, da postavijo stražo. Nekaj jih vedno dremlje stoji, medtem ko se drugi ta čas mirno zleknejo po tleh. V nekem velikem cirkusu, ki ima 35 slonov, so opazili, da jih vedno pet ostane na straži, ostali pa spijo. Na približno pol ure se dva vležeta, toda hkrati druga dva vstaneta in gresta na stražo. Ta navada je dobro razumljiva previdnost pred možnim napadom sovražnikov, saj sloni vedo, da rabijo precej časa, preden vstanejo. Na splošno pa kaže, da sloni ne potrebujejo prav dosti spanca, od poldruge ure do štirih ur na dan.

Cepeče ptice spe na gredi. Ste že kdaj pomislili, zakaj ne padejo dol? Enostavno zato, ker ne morejo. Dolga kita teče skozi vse stegno ptice in se konča v kremplju. Ko se usede na palico, se koleno upogne, kita napne in kremplj se oklene palice, tako da jo naravnost priklene nanjo. Celo takrat, ko ptico najdejo mrtvo med spanjem, ne pade s palice, ampak obvisi na njej.

Mnoge ptice spijo tako, da glavo skri-

jejo pod perot in perje razprostrejo ter se s tem zavarujejo pred mrazom. Čaplje in žerjavi včasih zadremlejo na eni nogi. Ne-ka južnoameriška papiga spi tako, da visi z glavo navzdol in se ziblje na palici, obešena je na eno samo nogo. Zanimivo je tudi, da jim med spanjem močno pade telesna temperatura. Medtem ko znaša normalno v budnem stanju okoli 42°C, se ponoči zniža kar na 20°C.

Galebi spijo na vodi in nekateri celo trdijo, da včasih za krajši čas zadremajo kar v zraku kot baje albatrosi. Vendar je ta domneva premalo dokazana, kajti ravno albatrosi se pogosto spuste na gladino morja, ne samo zaradi hrane, temveč verjetno tudi zavoljo spanja.

Zoolog Lockley je opazoval v živalskem vrtu par tjulnjev pri spanju. Potopila sta se na dno 2 m globokega bazena, samica je zaprla oči in hitro zaspala. Samec se je spet dvignil na površino in začel dremati. Oči so se zaprle in začel je lesti v globino. Potem se je dvignila samica, 16-krat globoko vdihnila, zaprla nosnice in se spet potopila. Pod vodo je bila dober pet minut, na površju pa le kako minuto. Zoolog je prepričan, da sta tjulnja ves čas spala.

Za spanje se posebej pripravijo le višje razvite opice, le one si „pripravijo posteljo“. Gorila si da veliko dela, da si pripravi ležišče iz vejevja in listja. Proti večeru si družina goril skrbno izbere prostor v gozdu, v nekakšnem baldahinu ovijalk. Upognejo mlade veje skupaj in jih prepletejo med se-

morjev. Povišanje temperature je tu manjše in le v posameznih primerih lahko s pomočjo fotografije sklepamo, kje leži novotvorba. Razen tega absorbirajo lasje pri preiskavi možgan večji del infrardečega žarčenja, tako da lahko preiščemo te tiste bolnike, ki so jim pred tem obrili glavo.

■ Preiskava točne lege nerojenega. Tu je nova metoda posebno pomembna, ker so dose-danje rentgenske preiskave vedno v zvezi s škodljivimi posledicami, tako za mater kot za otroka. Isto velja za preiskave s pomočjo radioaktivnih kovinskih soli, ki se uporabljajo le v najbolj kritičnih primerih. Temperatura placent, ki povezuje otroka z materjo, je vedno nekoliko višja in lahko s termogramom ugotovimo točno lego otroka.

■ Notranja vnetja organov, katerih temperatura je močno višja od okolice, lahko s pomočjo toplotnega žarčenja povsem točno ugotovimo. To velja predvsem za primere, kjer se notranje poškodbe in odrgnine inficirajo in obstoja nevarnost gnojenja.

Termografska metoda še ni razvita do te mere, da bi se je lahko zdravniki in na klinikah redno posluževali. Toda strokovnjaki so si edini, da je potrebno le še malo dela, da bi kamero razvili in izpopolnili, in bi tako bila zdravnikom v dragoceno pomoč.

boj ter tako dobe nekakšno elastično ploščad, na katero potem naložijo veje in listje, da bi bilo spanje čim udobnejše.

Orangutani si pripravijo ležišče v krošnjah dreves, toda oni rajši spijo vsak zase. Tudi ti si nalomijo drobne vejice, posteljejo z mehkim listjem in skrbno pomečejo stran ostrre konce vej. Ležišče je skrbno zravnano in široko skoro meter in pol.

Imajo živali mirno in „sladko“ spanje? Teško je verjeti, saj pri mnogih od njih opazujejo glasove in gibe, po katerih bi lahko sodili, da imajo hude sanje. Zdi se na primer, da slone tlači mora ponoči, ker večkrat turobno zatrobijo in tudi glasno smrčijo.

Zuželke tudi počivajo, le da je njih spanje bolj podobno polsnu. Če spečega metulja vzameš z lista in ga vržeš v zrak, bo padel dol, ne da bi mu krila strepetala. Tudi tako pridne mravlje spijo. Poiščejo udrtinice v zemlji, zlezajo vanje in skrčijo noge tesno ob telo. Tako počivajo kake tri ure, potem pa si veselo pretegujejo ude.

Lunina ura

Med številnimi nalogami, ki jih mora opraviti vesoljska medicina, je tudi odgovor na vprašanje, ali se bodo raziskovalci Lune lahko prilagodili razmeram, ki v njih ni dneva in noči v našem pomenu besede.

Človeški organizem je biološko prilagojen zaporedju dneva in noči v 24 urah. Naravoslovci so mnenja, da od človeka, ki se bo v določenem obsegu vendarle lahko prilagodil drugačnemu merjenju časa, ne moremo pričakovati temeljitega odmika od 24-urnega zaporedja, ki je nanj navajen.

Strokovnjaki planetarija v Philadelphii so izdelali tako imenovano lunino uro. Ravnatelj planetarija in njen trgovec dr. Levitt pravi, da bo ta ura pripomogla prvim raziskovalcem Lune, da bodo ostali v ritmu zemeljskega časa.

Lunina ura ima dve številčnici, katerih ena kaže zemeljski čas po Greenwichu, druga pa krajevni čas na kateri koli točki Lunine površine. Razen tega nakazuje tudi položaj Zemlje, njeno fazo pri opazovanju z Lune, višino Sonca ter njegovo lego nad obzorjem ali pod njim.

Infrardeče fotografije odkrivajo bolezni

Sele razvoj sodobne fotografije je omogočil zdravnikom, da so prišli na sled do zdaj neznanemu pojavu. Del kože, ki pokriva oboleli organ, ima višjo temperaturo kot pa zdrava okolica. Ta razlika pa ponavadi ni dosti večja kot nekaj odstotkov stopinje, tako da je ne moremo meriti z navadnimi toplomeri. Vsak kvadratni centimeter kože bi morali meriti s posebnim toplomerom. Potem pa bi morali s pomočjo grafikona zabeležiti posamezne temperature na posebni karti človeškega telesa.

Veliko lažje je ugotoviti »topla mesta« s kamero, ki je opremljena s filmom, občutljivim za infrardeče žarke. Leča te kamere mora biti iz kristala, ker navadne leče infrardeče in toplotne žarke ne prepuščajo.

Infrardečo fotografijo sumljivih mest na koži — kar označujejo strokovnjaki kot »telesno termografijo« — bodo uporabili kot pomožno sredstvo pri ugotavljanju marsikatere bolezni. Že do zdaj so nabrali precej izkušenj s sledečih področij:

■ Pri odkrivanju nevarnih novotvorb. Rak v trebušnem predelu, predvsem pa rak na prsih se pojavi na fotografiji kot bel madež. Tu znaša včasih temperaturna razlika v primeri s temperaturo normalnega tkiva skoro celo stopinjo.

■ Preiskave možganskih in hrbtničnih tu-

ROBERT MERLE

46

„Naprej!“

Setzler je zakašljal in pogledal stran.

„Še... še neka podrobnost... Herr Sturmbannführer. Na podlagi ovadbe sem dal preiskati nekega moža iz Sonderkomanda. Pri njem smo našli dvajset prstanov, ki jih je ukradel mrličem.“

„In kaj je nameraval z njimi?“

„Rekel je, da takšnega dela ne zmore brez alkohola. In prstane je nameraval pretopiti v Schnaps.“

„Pri kom?“

„Pri esesovcih. Dal sem preiskati nekaj SS, a nisem nič našel. Zida smo seveda ustrelili.“

Pomisli sem in rekel:

„Odslej naprej naj takoj po plinskem postopku pobe- rejo vse prstane. Samo po sebi umljivo, da premoženje jet- nikov postane lastnina Reicha.“

Premolk. Pogledal sem Setzlerja. Njegova gola loba- nja je počasi zardela in spet je pogledal stran. Pričel sem hoditi po sobi gor in dol. Spotoma sem vprašal:

„Je to vse?“

„Nein, Herr Sturmbannführer,“ je rekel Setzler.

Spet je zakašljal. Hodil sem po sobi, ne da bi ga po-

gledal. Preteklo je nekaj trenutkov, njegov stol je zaškripal, znova je zakašljajal in rekel sem:

„No?“

V hipu me je obšel neki nenaden nemir. Setzlerja ven- dar še nikoli nisem nahlulil: torej se ne boji mene!

In od strani sem ga pogledal. Izlegoval je glavo na- prej in v eni sapi povedal:

„Kar zadeva celotni učinek, Herr Sturmbannführer, vam moram žal sporočiti, da ne presega učinka v Treblinki.“

Obstal sem kakor prikovan in zadrhl vanj oči. S svojo dolgo roko si je šel po pleši in nadaljeval:

„Res je, da je naš obrat veliko popolnejši kakor v Treblinki. Upore smo praktično eliminirali, plinski postopek je hiter in zanesljiv in v naših dveh manjših dvoranah lahko za zdaj v 24 urah likvidiramo 5000 enot.“

Rezko sem se oglasil:

„Pa?“

„Vendar jih pokopati ne moremo več kot 500...“

„Čisto res,“ je nadaljeval, „ubijati je malenkost. Naj- več časa nam vzame pokopavanje.“

Opazil sem, da mi roke trepečejo. Skril sem jih za hrbet in rekel:

„Podvojite Sonderkomanda.“

„Oprostite, Herr Sturmbannführer, stvari se kljub temu ne bi izboljšale. Skozi vrata ne moremo zveči več kot dvo- je ali troje trupel hkrati. Tudi v jarke ne moremo poslati več mož. Že tako so drug drugemu napoli.“

„Zakaj imate ljudi v jarkih?“

„Trupla moramo zlagati sila pazljivo, da ne zavzamejo preveč prostora. Natlačena morajo biti, kakor sardine v škatlici, kakor pravi Untersturmführer Pick.“

„Kopljite globlje jarke.“

„Sem že poskusil, Herr Sturmbannführer, toda globlje

kopanje zahteva veliko več časa. Pridobljeni prostor nika- kor ni v sorazmerju s časom, ki ga izgubimo pri kopanju. Po mojem mnenju je optimalna globina tri metre.“

Setzler je spet pogledal stran in nadaljeval:

„Pa še to: jarki zavzemajo čedalje več prostora.“

Ostro sem odvrnil:

„Saj nismo v Treblinki. Terena nam tukaj ne zmanjka!“

„Nein, Herr Sturmbannführer, vendar pa gre za nekaj drugega: več jarkov ko izkopljemo, bolj se oddaljujemo od plinskih celic. Prevoz od plinskih celic do jarkov bo postajal čedalje hujši problem in učinek se bo še zmanjšal.“

Nastal je dolg premolk. Vzravnal sem se in vsako be- sedo posebej poudaril:

„Ali imate kakšen predlog?“

„Žal nobenega, Herr Sturmbannführer.“

In rekel sem hitro, ne da bi ga pogledal:

„Prav, Setzler, lahko odidete.“

A glas se mi je kljub temu zatresel. Setzler je vzel kapo, vstal in z omahujočim glasom rekel:

„Vsekakor bom o tem še premišljal, Herr Sturmbann- führer. Saj si že tri dni razbijam glavo zaradi teh prekletih jarkov. In problem sem vam omenil samo zato, ker sam nisem mogel najti rešitve.“

„Jo bomo že našli, Setzler. Vi niste nič krivi.“

S strahotnim naporom sem se obvladal in še pristavil:

„Vesel sem, ko lahko rečem, da nasploh in posebej zelo cenim vaše prizadevanje.“

Pozdravil je, vrnil sem mu pozdrav in potem je od- šel. Usedel sem se za mizo, naslonil glavo na roke, se zagledal v kos papirja, na katerem sem si zapisoval po- datke, in poskušal vse skupaj znova prebrati. Tedaj pa se mi je v grlu napravil voz, vstal sem in stopil k oknu: da, moj veličastni načrt, ki sem ga bil poslal reichsführerju, se

Drobne zanimivosti

○ Observatorij v Bochumu radijska sevanja iz vesolja in merilne signale zemeljskih satelitov spre- jema z novim radijskim teleskopom. Da bi bilo mogoče vire radijskega sevanja v vesolju ali sig- nale satelitov natanko določiti, se sme veliko pa- rabolično zrcalo s premerom 20 m le minimalno premikati in zato ne sme biti izpostavljeno pri- lisku vetra. Naprava je zategadelj lepo spravlje- na v plastični krogli, visoki 30 m, ki spričlo stal- nega rahlega pritiska ostaja napeta in čuva tele- skop spred vplivi neurij in nesnoge iz zraka.

○ Vsak lasnik avtomobila bo lahko sam pre- barval karoserijo zunaj in znotraj, zunanje dele motorja in prilijačnik, če bo le opazil na njih majhne praske. Barve se primejo na kovino, gumi in trda vlakna, so zelo elastične in imajo svilnat lesk. Zdej izdelujejo črna, kovinsko sivo in alu- minijasto svetlo barvo. Dodatna prednost: barve se posušijo v nekaj minutah.

○ Zdravniki so na kongresu strokovnjakov za srčna obolenja poročali, da hormon rasti pospeši zdravljenje srčnih infarktov. Podoben učinek pa je pri poskusih na živalih pokazala mešanica iz inzulina, vitaminov in aminokislina methionin. Zdravniki, ki eksperimentirajo z novim zdravi- lom, obetajo skorajšnjo pomoč bolnikom, ker hor- mona rasti doslej ni bilo mogoče dovolj izločiti.

○ Izmed številnih medikamentov, ki jih an- gleški zdravniki uporabljajo pri želodčnih čirih, se je najbolj izkazalo sredstvo, pridobljeno iz so- ka korenine sladkornega trsa. Dr. Doll pa je hkrati ugotovil, da to sredstvo žal ne vpliva na čire v dvanajsterniku, ki so pet- do dvanajstkrat pogos- nejši kot želodčni čiri.

○ Rdečke v prvih mesecih nosečnosti utegnejo imeti hude posledice, med drugim celo iznakaže- nje otroka. Ameriški zdravniki so ugotovili, da so povzročitelji bolezni nevarnejši, kot so doslej splošno menili. Otroci žena, ki so v prvih mesecih nosečnosti obolele za rdečkami, lahko infekcijo prenatajo naprej. Na newyorški univerzitetni kli- niki se je osem bolničark in en zdravnik, ki so negovali otroke z iznakaženji od rdečk, nalezlo bolezni in nato okužilo še svoje znanke in sorod- nike. V nekem primeru je otrok celo po devetih mesecih od rojstva prenesel rdečke naprej.

2000 let star požar

V dolini reke Fandarje v južnem delu Tadžikistana, v planini Ravata, že več kot 2000 let besni podzemni požar. Tako dolgo namreč že izgorevajo sloji premoga. Dim tega požara skupaj s plini uhaja na površje skozi neko pečino

Potnik, ki se znajde v bližini te pečine, bo najprej opazil dim, pozneje pa bo za- vohal tudi amonijak. Planina Ravat spominja po svoji obliki na stožec temnordeče bar- ve in je vsa razkopana. Iz nje se kadil kot iz vulkana.

Ravatski požar je najstarejši na svetu. Če bi se našel gasilec, ki bi mu uspelo po- gasiti to „gorišče“, bi njegovo ime prav gotovo uvrstili med najvidnejša imena sve- toвне zgodovine. Toda pogasiti ta požar je praktično nemogoče.

Kako je pravzaprav nastal! To je težko reči. Morda je neko pred 2000 leti zažgal ogenj v tisti pečini in od tega ognja se je vnel tudi prvi površinski sloj lahko vnetlji- vega premoga, pozneje pa se je požar razširil še v globino! Morda je „večni ogenj“ prižgala tudi strela!

Površina tega požara je ogromna: 25 kilometrov v dolžino in kilometer v širino. Ne glede na izgubljene količine prvovrstnega premoga so tam zaloge skoraj neizčrpne: pod gorečimi sloji je še okrog 1,3 milijarde ton prvovrstnega premoga.

Požar na planini Ravat ne preneha. Nasprotno, postaja vse bolj divji, verjetno zato, ker dež in podzemne vode odpirajo nove rove, skozi katere prodira svež zrak.

Z otrokom na pot

Ceprav prav majhnih otrok ni najbolj priporočljivo jemati s seboj na morje — zlasti ne v visokem poletju — pa s tem vendarle ni rečeno, da bi morale družine z majhnimi nadebudnejši preživeti počitnice doma. Najtežje je z otrokom na potovanju; če pa se tega zavedamo in se na to tudi pripravimo, bo težav takoj manj.

Cim manjši je otrok, tem težje prenaša dolgo potovanje. Najnevarnejša je pot za dojenčka, zato morajo matere svojo skrb za malčka podeseteriti. S seboj je treba vzeti termos steklenico s prekuhano in vrelo vodo, v katero raztopimo primerne količine mleka v prahu in sladkorja. Z njim bomo otroka nahranili, kajti mleko v prahu je sigurnejše od svežega. 28 gramov mleka v prahu, ki ga zakuhamo v 200 gramov vode, je enakovredno polnomastnemu mleku, 14 gramov mleka v 200 gramih vode pa polovičnemu mleku. Mleko redčimo glede na otrokovo starost in glede na to, kakšnega smo mu dotlej dajali. Če dojenčka mati še doji in mu da samo en ali dva obroka kravjega mleka, je najbolje, da ta dva obroka opusti in da otroku samo kamilični čaj. Če pa ga hrani umetno, je najbolje, da mleko preljuje v več stekleničk, jih zamaši s prekuhanimi zamaški in daje mleko otroku po obrokih. Najboljša rešitev pa je mleko v prahu. Tega mleka ni treba kuhati. Dovolj je, da v termos steklenico nalijemo vrele vode, mleko v prahu je v pločevinasti konservi in ko je otrok lačen, mu ga napravimo točno po navodilu.

Če je na potovanju vroče, otroka slečemo, če je znojno, ga obrišemo. Otročiček naj se napije kamiličnega čaja ali nekaj požirkov prekuhane in ohlajene vode. Otroku naj le pije, kajti sicer ga lahko napade vročina, otrok lahko bruha, dobi drisko itd. Vse to so lahko posledice prevelike toplote in izgube tekočine iz telesa. Če je le hudo, otroku položimo na glavico hladno obkladke, če pa dobi vročino, glavico ali tretjino tablete aspirina.

Starejšemu otroku na poti ne dajajte slanine, salam, mastne pečenke, temveč rogljič, keks, kuhano jajce, sir itd. Otroku naj ima svoj kozarec, za majhne pa vzemite tudi kahlčo s seboj. Tudi limona in mineralna voda sta na poti velika prijatelja.

Če Otroku kaj pade v oko, mu ne dovolite, da bi si ga drgnil. Pustite naj se solzi, solze bodo same odplaknile tujek. Če pa le ne gre, mu oko izperite s kamiličnim čajem.

Kamilice — zdravilno sredstvo

Kopel za oči pripravimo mrzlo ali toplo, v obeh primerih pa takole ravnamo: obraz potopimo v vodo in nekajkrat odpremo oči. Nato prenehamo za nekaj sekund in znova potopimo obraz. Ponovno trikrat do štirikrat. Pri toplih kopelih za oči uporabljamo dodatke: kamilice, preslice ali pelin. Temperatura tople kopeli je od 32 do 36 stopinj Celzija. Bolečina, ki jo spočetka občutimo, ko v vodi pogledamo, brž mine, ko se malo privadimo. Te kopeli vplivajo na obtok v očeh in okrog njih. Mrzla kopel nam okrepi in osveži oči in je zato priporočljiva, kadar komu peša vid in pri kroničnih vnetjih veznic.

Kamilice, starega znanega hišnega prijatelja, uporabljamo pri prehladih ali pri hudih bolečinah v trebuhu. Kamilice preženejo vetrove, delujejo proti vnetju in ublažijo krče. Vplivajo tudi na sečila in na organe male medenice. Blaže krče ob začetku mesečne čišče, čišče samo pa okrepe. Zelo pogosto se kamilični čaj uporablja tudi za potenje. Količina: na dve kavni žlički ulijemo skodelico vrele vode in pustimo stati pet minut. Za spiranje (vnetje sluznic v ustih in v vratu, obrobno vnetje vek, gnojenje dlesni) jih vzamemo eno do dve žlici na liter vode. S pridom jih uporabljamo tudi zunanje, za razne obkladke in kopeli.

Sneg iz beljakov

Velikokrat nam ostanejo beljaki, ker rumenjake porabimo za vzhajano testo, majonezo ali legiranje juh. Beljaki ostanejo v hladilniku dalj časa sveži, zato jih lahko zbiramo več dni.

Pri svežem jajcu je rumenjak kot zavil v debelotekoči beljakov plašč, medtem ko se pri starejšem kot voda izlije iz jajčne lupine. Svež beljak se tudi lepo loči od rumenjaka, pa čeprav ga nekajkrat predenemo iz lupine v lupino, kar je zelo važno, če hočemo stepsti trd sneg. Le malenkost rumenjaka pri beljaku nam lahko to popolnoma pokvari.

Preden začnemo beljake stepati, jim dodamo na en beljak drobcen ščepec soli ali žličko mrzle vode ali 2—3 kapljice limonine soka.

Če ostane v snegu zarez, ki jo naredimo z nožem, je sneg primeren za nadaljnjo uporabo. Tudi skledo lahko obrnemo nara-

be z dovolj trdim snegom, ki mora obdržati vse oblike.

Sladkorja nikoli ne dodajamo, dokler sneg res ni prav trd. Potem še sneg s sladkorjem nekaj časa stepamo. Nikoli pa sneg ne sme stati, ampak ga moramo uporabiti takoj, ker se nam sicer sesede in postane tekoč na dnu posode.

SNEŽNI ŽLIČNIKI

Beljake stlačimo z malo vode v trd sneg in ga z leseno ali aluminijasto žlico zakuhamo v vrelo vodo. V vodo devamo le po tri do štiri žličnike in jih hitro obračamo ter pobiramo v skledo. Če žličniki vrejo predolgo, nam sneg na zunanji strani zakrke in se žličniki čisto skrčijo.

Za kremo ali preliv potrebujemo na dva beljaka en rumenjak. S sladkorjem ga vmešamo, da dobro naraste, dodamo polno kavno žličko moka in kozarec tekočine: pol vina ter nekaj vanilije. Če dodamo samo vino, je krema za otroke neprimerna. Moramo jo pa malo bolj sladkati. Vino naj bo vedno belo. Če hočemo gostejši ali redkejši preliv, spreminjamo količino moka. Rumelj, moko in tekočino še hladno temeljito razmešamo, potem pa med stalnim mešanjem pustimo zavreti. Malo ohlajeno polijemo na snežne žličnike, ki pa jih poprej temeljito odcedimo, da nam ne bo krema zvedenela. Serviramo popolnoma hladne.

ČAROBNA PENA

4 srednje velika jabolka spečemo v pečici in pretlačimo. 3 beljake stepemo v trd sneg, dodamo 10 dkg sladkorja v prahu, pretlačena jabolka in 2 žlici marelične marmelade.

V stekleno skledo nadevamo debelejšo plast pene, jo premažemo s tanjšo plastjo brusnic in pokrijemo z ostalim snegom. Po vrhu potresemo čokoladne črvičke in ob zunanem robu obložimo s kokosovimi poljubčki, vafli ali piškoti.

SNEG — PEČEN NA VRHU SLADICE

Zamesimo testo iz 30 dkg moka, 15 dkg margarine, 3 rumenjakov, ščepeca soli in 3 dekagramov v vodi raztopljenega kvasa. Dodamo 2 žlici sladkorja in toliko mleka, da ne bo testo trdo. Mleko naj bo toplo, prav tako tudi vse druge sestavine. Testo razvaljamo v obliko pekača in ga položimo na pločevino. Vzhaja v pekaču. Nato ga damo že v ogrelo pečico in ga na pol spečemo. Potem ga pomazemo z ogrelo marmelado in damo nazaj v pečico. Medtem stepemo v čvrst sneg beljake. Čim več beljakov imamo, tem boljša bo vrhnja plast. K snegu dodamo sladkor po okusu in še stepamo, potem pa namažemo po marmeladi in s topim nožem lepo razgladimo ter postavimo nazaj v pečico, da se sneg strdi in malenkostno obarva. Ne sme pa zarumeneti, zato pečica ne sme biti prevročna. Namaz pa bo še veliko boljši, če snegu poleg sladkorja dodamo še malo kakava ali čokolade v prahu in dve pesti zmlelih orehov ali kokosove moka. Tudi ta „rjavi plašč“ se mora v pečici osušiti.

Sadni sokovi

Zaradi sila majhnih količin beljakovin, ki jih vsebujejo, predstavljajo sadni sokovi idealno zdravilo za lajšanje ledvičnih bolezni. Vsebujejo kalij, apno, magnezij, ki so človeškemu telesu nujno potrebni. Brez kalija se človeška celica ne more razvijati. Kalij nevtralizira presnovo sladkorja in je soudeležen pri delovanju srčne mišice. Prav tako vpliva tudi na vegetativni živčni sistem.

Apno pospešuje rast kosti, sodeluje pri presnovi vode in beljakovin, fermentacij in pomaga strjevati kri. Če prejme telo premalo magnezija, ne more aktivno sodelovati pri presnovi fosfata v telesu in pri dihanju celic.

Tudi druge, v sadju in sadnih sokovih prisotne rudninske snovi, kot so železo, fosfor, mangan, žveplo učinkujejo zaradi različnosti medsebojnih odnosov in jih telo rado sprejema. Sadni sokovi alkalizirajo kri in lajšajo prebavo maščob.

Navajamo nekaj vrst sadja, ki pomagajo lajšati bolezni.

■ Češnje, črni ribez, borovnice, rdeče jagode, šipek, rakitovec zoper izčrpanost, pomanjkanje teka. Priporočljivo za rekonvalescente.

■ Črni ribez in jagode zoper poapnenje žil.

■ Črni in rdeči ribez, šipek, jerebikove jagode zoper mehurne in ledvične bolezni.

■ Jabolka zoper debelost.

■ Črni ribez, črni bezeg, proti gripi.

■ Jabolka, črni ribez, rdeče jagode, šipkove jagode, kosmulje zoper revmatizem in prebavne bolezni.

■ Rdeči ribez, češnje, jagode zoper jetrne bolezni.

■ Rdeči ribez, jerebikove jagode, kutine zoper želodčne in črevesne bolezni.

Poskusite!

TESTENINE Z GRAHOM

Vzemi: 30 dkg testenin, pol kg graha, zelen peteršilj. Za omako: 5 dkg prekajene slanine, debelo čebulo, česen, pol kg kuhanega in pretlačenega paradižnika, sol, poper, baziliko.

V pomazeno kozico damo vrsto kuhanih s toplo vodo prelilih in odcejenih špagetov, vrsto graha s sesekljanim zelenim peteršiljem. Plast polijemo s paradižnikovo omako. Nato zopet zložimo špagete, grah in omako. Po vrhu potresemo z naribanim sirom in pečemo 25 do 30 minut v pečici. Poleg ponudimo solato.

TELEČJI ZREZKI Z MLADO ZELENJAVO

5 telečjih zrezkov, 5 dkg masti, 3 dkg moka: četrti kg oljučenega graha, šopek mladega korenja, 3 kolarabice, žlica paradižnikove meze, 3 žlice kislo smetane, drobnjak.

Telečje zrezke na mokri deski položimo, posolimo in narežemo košice. Zrezke po obeh straneh povajamo v moki in jih na vroči masti opečemo. Opečeni prilijemo zajemalko tople vode, dodamo grah, na rezine narezano korenje in kolarabice. Dušimo 15—20 minut. Proti koncu kuhanja dodamo še paradižnikovo mezo, smetano in sesekljan drobnjak.

KRUHOV PREPEČENEC

7 žemelj, pol litra mleka, 2 jajci, 2 žlici sladkorja, žlica soli.

Stare žemlje narežemo na rezine jih polijemo z mlekom in pustimo stati vsaj pol ure. Vse skupaj strasemo v pomazeno pekač in prilijemo še s sladkorjem in soljo stepena jajca in spečemo v srednje vroči pečici.

je razblinil v nič! Problem je ostal, kakršen je bil. Nič nisem razrešil! Moja naloga je popolnoma propadla.

Naslednja dva dneva sta bila počasna. Prišla je nedelja in hauptsturmführer Hageman me je povabil k sebi na „musikalischen Tee“ in iz vljudnosti sem se moral odzvati povabilu. Zbralo se je skoraj pol taborišča oficirjev z ženami, a na srečo se mi ni bilo treba veliko pogovarjati. Frau Hageman je takoj sedla za pianino, sledil je kratak premor, med katerim so nam postregli s pijačo in prigrizkom, nato pa so muzikanti igrali skladbo za skladbo. Čas je potekal, na lepem sem se zalotil, da zares postajam pozoren na glasbo in da mi celo nudi nekaj zadovoljstva. Setzler je na violino zaigral solo. Njegovo orjaško telo se je krivilo nad lokom, venec sivih las mu je sijal pod svehtilko in naprej sem vedel, kdaj bo prišla kakšna bolj čustvena pasaža, kajti njegova gola lobanja je vselej nekaj trenutkov prej zardela.

Po tej točki je Hageman prinesel velik zemljevid z rusko fronto in ga položil na mizo. Zbrali smo se okrog zemljevida in odprli radio. Poročila so bila čudovita, naši panzerji so na vsej fronti prodirali, Hageman je na zemljevidu nenehno premikal zastavice s kljukastim križem, in ko je bilo poročil konec, je v salonu zavlada tišina, polna zbranosti in tihega veselja.

Šoferja z avtom sem poslal domov in z Elsie sva se peš napotila proti najini vili. V mestecu tam zadaj ni gorela niti ena luč, samo dva črna stolpa cerkve sta se kakor dve sulici zabadala v nebo in obšla me je neizmerna potrtost: spet sem se spomnil svojega poraza.

Drugi dan so mi telefonirali iz Berlina in naznanili, da me obišče Obersturmbannführer Wulfslang. Prispel je okrog poldan, spet odklonil moje povabilo na obed in ostal je pri meni samo nekaj minut. Bilo je očitno, da se hoče natančno omejiti samo na vlogo kurirja.

Ko je Wulfslang odšel, sem dvakrat zaklenil vrata svoje pisarne, sedel za mizo in z drhtečimi rokami odprl pismo, ki mi ga je poslal Reichsführer.

Bilo je sestavljeno tako previdno in s takšnimi izrazi, da sva le jaz in Setzler lahko razumela, za kaj se gre. Himmler je toplo pozdravil mojo idejo o velikanskem objektu, v katerem bi se „skoncentrirale vse službe, potrebne za izvrševanje specialne operacije“, in mi je čestital za bistro umno rešitev in realizacijo „nekaterih praktičnih podrobnosti“. Vendar pa mi je poročal, da stvari še nismo premislili dovolj široko in da je treba računati z najmanj štirimi objekti takšne vrste, kajti „zadevni učinek mora v letu 1942 doseči 10.000 enot na dan“. „Kar pa se tiče točke V. poročila“, je docela ovrgel predlagano rešitev in mi naročil, naj takoj obiščem eksperimentalni center v Kulmhofu, kjer mi bo Standartenführer Kellner dal vse potrebne direktive.

Zadnji stavek sem prebral z drhtečim veseljem: „Točka V“ mojega poročila je namreč obravnavala pokopavanje trupel. Bilo je očitno, da je Reichsführer s svojim genialnim umom na prvi pogled spoznal, s kako nepremostljivimi težavami se oteparam, zato me je napotil v Kulmhof, kjer naj bi se spoznal z izsledki nekega njegovega drugega iskalca podobnih rešitev.

V skladu z navodili sem Himmlerjevo pismo zažgal in telefoniral v Kulmhof. Domenil sem se za sestanek takoj naslednji dan.

Setzler in jaz sva se odpeljala z avtom. Šoferja nisem maral vzeti s seboj in avto je vozil Setzler. Jutro je bilo lepo in kmalu sva sklenila, da se ustaviva in odkrijeva platneno streho avtomobila. Užival sem, ko me je med vožnjo v toplem julijskem soncu veter bičal v obraz. Po vseh teh težkih in napornih tednih sem bil kar srečen, da sem lahko vsaj za hip pobegnul iz taborišča in zadihal v čistem zraku,

razen tega pa sem bil že skoraj prepričan, da se vendarle približuje konec vsega tega mučnega iskanja. Setzlerju sem povedal, kaj mi je sporočil Reichsführer, in mu razložil namen najinega potovanja. Obraz se mu je razjasnil in pričel je voziti tako hitro, da sem ga takrat, kadar sva vozila skozi mesta, moral krotiti.

Za kosilo sva se ustavila v neki večji vasi. In zgodilo se je nekaj precej komičnega: brž ko sva stopila iz avta in ko so poljski kmetje zagledali najino uniformo, so se razbežali na vse strani, oknice na hišah so se začele zapirati. Bila sva samo dva, toda očitno so ti vaščani že imeli kaj opravka z SS.

Ko sva prispela v eksperimentalni center, me je silno presenetil ogaben smrad, ki se je širil nad vsem tistim področjem: začutila sva ga, še preden sva se približala stražnim stolpom, in bolj ko sva prodirala v taborišče, močnejši je postajal in iznebila se ga nisva niti potem, ko so se za nama zaprla vrata komandnega poslopja. Človek bi rekel, da se je ta smrad vpil v stene, v pohištvo, v obleke. Bil je trpek in žaltav smrad, kakršnega še nikoli na svetu nisem občutil in ki ni imel nič skupnega s postanim duhom po mrhovini ali mrličih.

Cez nekaj minut naju je neki esesovec odpeljal v komandantovo pisarno. Okno pisarne je bilo odprto na stežaj, vame je bušil val še hujšega smradu in me skorajda vrgel nazaj. Stopil sem v pozor in pozdravil.

Standartenführer je sedel za pisalno mizo. Malomarno mi je odzdravil in mi pokazal stol. Predstavil sem se, predstavil sem Setzlerja in sedel. Setzler je sedel na mojo desno, vendar malce bolj nazaj.

„Sturmbannführer,“ je z vljudnim glasom rekel Kellner, „vesel sem, da vas lahko sprejem tukaj.“

(Se nadaljuje)

REHABILITACIJA

Teško okovana vrata so Aslana potisnila pred seboj na pločnik in se za njim zapahnila. Ni se premaknil, močan blesk sonca mu je zakril pogled. Šele čez čas mu je pred očmi zaigral spekter velemestnih barv, ki jih je doslej, osem dolgih let, lahko opazoval le posamič — skozi zamrežena okna.

Nič več kaznilnice, je pomislil, konec je večno dolgim uram, konec nenehne prisotnosti paznikov, konec absurdnega sprehajanja v krogu, ki ga je dovoljeval ozki prostor kaznilniškega dvorišča.

Grozljiv lepak na oni strani ceste ga je opozoril na najnovejši film. Kot simbol nečesa davnega, toda jasno predočenega. Kot težak spomin na filmsko predstavo, ki si jo je ogledal večer pred osmimi leti, potem ko je umoril svojo ženo, da bi se zavaroval, si priskrbel alibi.

Pogled mu je zdrsel po sebi. Kot Chaplin sem, legendarni Chaplin, s ponošenim frakom in prevelikimi čevlji. In takšen videz naj bi imel jaz, ki sem vedno ljubil eleganco in svetel voz, ki mi ga je dopuščala donosna obrt avtomobilskega mehanika? Poznal sem avtomobile, poznal vse njihove skrivnosti, hibe in prednosti. V moji delavnici so se vrstile petične stranke in mi prepuščale svoje svetle ladje, ki bi se jih lahko loteval v belem delovnem

B. KAVČIČ:

Radio

„Prekleta škallat!“ je bevsknil Slivar in tresil radio ob tla, da se je razletel na približno devetstodeveindveideset kosov.

Njegova žena je pogledala kupček na fleh in se zgrozila: „Da nisi kje poškodoval parketa, Dragorad?!“

„Ne bodi no smešna, Matilda! Saj vendar vidiš, da je parket vzdržal!“

„Že res, toda kako naj sedaj poslušam kuharske nasvete?“

„Nikar ne sifnari, saj tako ali tako ne boš znala nikoli kuhati!“

„Kaj? Kdo ti pa pripravlja ocvrta jajca za kosilo, a?“

„Vsekakor ti. Sicer pa nisem tako mislil,“ se je zbal Slivar za svoj glavni obrak.

„No, vidiš! Zatorej mi obljubi, da boš jutri kupil nov radio!“

„Naj bo,“ se je vdal Slivar in si nadel predpasnik. Moral je namreč poribati kuhinjo.

Drugega dne je na poti iz službe stopil v trgovino z električnim materialom in se pričel ozirati naokoli.

„Želite? ga je vprašal prodajalec, ki je bil „slučajno“ brez dela.

„Ali bi si lahko pobleže ogledal tisti radio?“ je pokazal Slivar na lepo oblikovan zaboj.

„Oprosite, toda to ni radio, temveč pralni stroj,“ je dejal prodajalec in nadaljeval:

„Če pa hočete kupiti nekoliko večji sprejemnik, vam lahko pokažem takega, ki vam bo gotovo všeč.“

Iz nekega kota je privlekel ogromen kvader in ga postavil pred Slivarja.

„To je zadnji krik mode,“ je dejal in obrisal prah z njega.

Slivarju je begal pogled s kvadra na pralni stroj in nazaj. Bil je v škripcih in si ni znal pomagati. Končno je ugotovil, da je predmet pred njim verjetno radio, čeprav je spominjal na hladnilnik.

„Ali je uvožen?“ je vprašal prodajalca.

Razumljivo. Sicer pa dovolite, da vam ga razkažem,“ je odvrnil le-ta in snel pokrov s sprejemnika. Pomenljivo je pomolčal, nato pa začel: „Radijski sprejemnik, ki ga vidite pred seboj, je vrhunski dosežek elektronike. Vsebuje namreč mnogo predmetov za vsakdanjo rabo, ki jih doslej niso vgrajevali v radioaparate. Naj vam jih nekaj naštejemo: na desni strani vidite miniaturno filmsko kamero, poleg nje pa ultra stereomagnetofon. Za njim mešalec cocktailov, spredaj pa mikrosesalnik za prah. Na levi, dobro pogledajte, je mikrohladilnik, ki delno zakriva grelnik za vodo. Tam so še ultra svetilka, likalnik, majhen varilni aparat, električna zobna ščetka.“

„Trenutek!“ Slivar je zajezil poplavo tehničnih izrazov: „Zanima me samo še nekaj, namreč, ali je mogoče s tem sprejemnikom poslušati tudi radijski program, hočem reči, kuharske nasvete?“

Prodajalec ga je začudeno pogledal, malo pomolčal, nato pa rekel:

„Tega sicer še nismo preizkusili, vem pa zagotovo, da je v pralnem stroju, ki ste ga malo prej zamenjali za radio, vgrajen majhen radijski sprejemnik, ki stoodstotno deluje.“

plašču, tako kot daje hišni veterinar injekcije občutljivim pudlicam. Mar torej nisem imel vsega za dostojno življenje?

Na ta pojem je pozabil, ko je v navalu ljubosumja in užalosti svoje osebnosti ubijal. Ne, ni računal na perfektni umor. Dokaz za to je tako naiven alibi, ki ga je iskal med tujim svetom v enem od kinematografov. Bo napako lahko popravil zdaj?

Svoj korak je usmeril po razgretem asfaltu, počasi se je prepuščal gneči hiteče množice, atmosferi izpušnih plinov vozil, objemu pisanih klešč, ki so jih ustvarjali pravilno razvrščeni bloki na tej in na oni strani ceste. Prepuščal se je dirndaju mesta, toda njegove misli so bile namenjene koščku papirja, ki ga je tiščal v desnici. Listek, iztrgan iz beležnice kaznilniškega referenta v oddelku za rehabilitacijo bivših pripornikov, mu je zdaj kazal pot, morda tudi življenjsko. Listek z naslovom, ki ni povedal ničesar: »Martin, industrija sintetičnih vlaken...«

Uslužbenec s pozlačenim »M« na žepu modre uniforme ga je pripeljal v oblazinjen urad. Aslan je s pogledom begal iz kota v kot in se ustavil na usnjemem fotelju. Nad njim je ugledal konice lakastih čevljev in prižgano cigaro, ki so jo držali prsti roke, naslonjene na strnico fotelja.

»Menda bi bilo predstavljanje skoraj odveč, ali ne? Jaz sem Martin, industrija sintetičnih vlaken, vaša nekdanja stranka, in vi ste rafinirani mehanik Aslan, morilec svoje žene in uro tega bivši zapornik, potreben rehabilitacije. Je tako?«

Aslan je onemel, pozneje pa komaj iztisnil: »Da. Toda kaj hočete od mene?«

»Le počasi, gospod Aslan. Izvolite sestiti!«

Aslan je sedel. Vedel je, da skušajo listki s podobnimi naslovi, kot ga je imel on, povrniti bivše zapornike v normalno življenje, jih vključiti v družbo, ki jih obdaja. Toda prepričan je bil, da vsi njegove vrste le ne sedejo uro potem, ko so zapustili zapor, v naslanjač in da vsem gosto porasla roka le ne ponudi najboljših cigare.

Aslan je odkimal in poslušal: »Ne glejte me tako zmedeno. Spremljal sem vas v času vašega procesa po časopisih in kasneje po telefonu, vem torej vse o vas in kot vaša nekdanja stranka upam, da mi boste ugodili tudi sedaj. Splačalo se vam bo, verjemite!«

Aslan ni prezrl prizvoka ironije v Martinovih besedah. Previdno je vprašal: »In kakšno bo moje delo? Saj veste, da se razumem le na avtomobile.«

»In na umore!« mu je navrgel Martin.

Aslan je šinil pokonci.

»Pustite pretvarjanje, nič se vam ne poda, tudi vaša grimasa ni najboljša. Sicer pa preidiva kar na stvar, nam, poslovnim ljudem, se vedno mudi. Pojdite z menoj!«

Dvigalo ju je popeljalo navzdol. S pritiskom na gumb so se pred njima široko odprla premična vrata, vstopila sta v garažo. Aslan je zaživel: zagledal je dve limuzini, se zazrl vanju in obenem poslušal: »Bodite mi hvaležni, Aslan, pripeljal sem vas v vaš svet. Ni tako? Vidite, ti dve limuzini sta moj hobby — vedno kupujem dva povsem enaka avtomobila, vedno iste znamke, istega tipa in iste barve. Letos sem se odločil za črno barvo. Ljudje imajo najrazličnejše hobije; ta je moj.«

Aslan je postal nestrpen: »Rekli ste, da boste prešli na stvar. Pričnite že vendar. Ničesar ne razumem, vidim le dva enaka avtomobila.

Prispel je v naše mesto kdo-ve odkod. Prvič sem ga videl v našem najboljšem hotelu Spominčica.

Za sosednjo mizo je direktor Hšošnik slavil svoj rojstni dan. Od te mize je bilo slišati zvo- nek ženski smeh in zamolke moške glasove.

Ko je Hšošnik na poti v bife šel mimo mene, ga je možakar zaustavil. Ne vem, kaj je rekel, slišal sem le pobesneli direktorjev odgovor:

— Ste znoreli? Poiščite si kakšnega večjega navoneža! Nimate toliko denarja, da bi ga lahko razmetavali!

V restavraciji je vladal hrup in nihče razen mene tega prizora ni opazil.

Bilo je očitno, da je direktor že pozabil na tega tipa, ko se je možakar čez kake pol ure ustavil pri njegovi mizi.

— Pozdravljen, kaznjeneč številka pet tisoč petsto štiriinosemdeset! — je vzkleknil in nameril svoj prst na direktorja.

Direktor je zardel.

— To je pomota! — je pričel jecljati. — Nikoli nisem bil v kaznilnici!

— Se ne spominjaš? — je nadaljeval tip. — Kaznilnica v Belzebubikah. Tam si sedel zaradi vloma!

Direktor je ponovno zardel.

FELIKS DERECKI:

Tip

HUMORESKA

Menjava je rdečo in zeleno barvo.

— Kakšne šale so to? Ne dovoljujem...

Tip je pričel majati z glavo, kakor da ga ne razume.

— Dobre šale? — je vzdihnil. — Razumem, da se človek včasih ne spominja rad svoje preteklosti. Toda nikakor se nisem mogel zmotiti, saj sva bila nekaj časa celo v isti celici!

Ko je to izrekel, se je obrnil in odšel v bife.

Direktor je nekaj pojasnjeval svojim prijateljem, toda ženske so pričele živčno mečkati svoje robčke in vsa družba je kmalu zapustila restavracijo.

Se pomisliti nisem mogel, da bom jaz naslednja žrtev. Prijel me je pod roko, ko sem lovil natakara, ki nikakor ni hotel sprejeti mojega navočila.

— Bi mogli dati brezposelnemu specialistu dvesto zlotov?

— me je ljubeznivo nagovoril.

In pritisk v gumah je prenizek,« je še vajeno dodal.

»Za to boste poskrbeli vi. Saj sprejmete mesto mojega osebnega šoferja, ali ne? Rekel sem vam, da vam ne bo žal. In še bolj boste zadovoljni, če boste eno od teh limuzin malce preuredili.«

»Kako?« je vprašal Aslan.

»Poslušajte me dobro, Aslan,« je povzel Martin, in nadaljeval: »Na razpolago vam je vse, kar najdete tukaj, in našli boste vse, da vam v enega od teh avtomobilov ne bo težko vgraditi...«

»Kaj?« je vrgel Aslan.

»...Vgraditi določeno količino eksploziva, ki se bo vžgal ob pritisku na zavoro. Vam to ne bo težko. Prakse okrog teh ladij imate dovolj, zato sem izbral prav vas, Aslan. In še bolj pridete v poštev zaradi tega, ker ste že morili.«

Neka slutnja mi je rekla, da mu jih moram dati.

Čez nekaj minut je tip pristopil k naši mizi, me pogledal in me nenadoma pričel objemati.

— Pan poročnik! — je pričel govoriti z ginjenim glasom. — Kakšno čudovito srečanje! Nikoli ne bom pozabil, kako ste nas vodili v naskok na sovražni bunker!

— Hej, saj o tvojem junaštvu sploh ničesar ne vem! — so mi pričeli očitati.

— Eh, kaj... — sem pričel jecljati. — Veste, ne hvalim se rad...

Tip je še nekaj časa sedel pri naši mizi in na vse grlo bvalil moje junaštvo na bojnem polju, kar je zelo dvignilo moj ugled v očeh vse družbe.

Ko smo veseli in zadovoljni zapuščali Spominčico, sem opazil tipa, ki je pri neki mizi grozil s pestjo predsedniku združnega gospodarstva Onuceju.

— Jaz naj bi bil kapo v nacističnem taborišču? — je tulil Onuce. — Kako si drznete!

Kmalu sem za nekaj mesecev odpotoval. Ko sem se vrnil, sem izvedel, da je tip zasluzil v našem mestu lepo vsotico denarja in odšel iskat novih znancev...

»Čeprav ne tako rafinirano,« se je ojunajčil Aslan, saj je doumel Martinov namen. »In koga bi se radi znebili?«

Martin je bil z odgovorom hiter: »In koga ste se znebili vi?«

Ko je Aslan spoznal Suzan Martin, je o svojem početju pričel resneje razmišljati. Novemu okolju se je namreč hitro podvrigel. Martin mu njunega pogovora v garaži ni omenjal, vedno je kazal le videz prostodušnosti, ni se upiral tudi vse pogostnejšim Aslanovim obiskom in zdelo se je, kot da sploh ne reagira tudi na vse zaupnejše pogovore med svojo ženo Suzan in Aslanom, na pogovore, ki jim je bil priča, toda vedel je, da se je njegova žena pričela sestajati z novim šoferjem.

Prav ti sestanki so gnali Aslana k razmišljanju. Sprejel je to službo in nevarno nalogo z njo samo zaradi denarja, zdaj pa je počasi in vse bolj dojemal napeto ozračje med Suzan in seboj na eni in med Martinom na drugi strani. Ta napetost se je večala iz dneva v dan. Aslan je čutil, da se mora zavarovati, in v resnici je tudi Martin mislil tako. Da bi vso stvar javil policiji? Ne, tudi to misel je Aslan zavrgel: obtožili bi ga pripravljanja naklepnega umora in morda bi za vse plačal ceno le on. Tega pa si v resnici ni želel.

Vse je prepustil naključju in času. Aslan je bil res dober šofer. To mu je priznavala tudi Suzan na kratkih sprehodih v eni od Martinovih limuzin. In to bi bil moral vedeti tudi Martin tisto nedeljsko popoldne, ko je poln notranjega besa sedel v avtomobil in se pognal za njegovim dvojčkom.

Čutil je namreč, da izgublja nad Aslanom oblast, da se je v svojem načrtu prenačil. Ta edina misel ga je preganjala, ko je sledil Suzan in Aslanu. V vedno enaki razdalji je vozil skozi mesto, ju zasledoval kot ubogljiv pičar.

Aslan je zunaj mesta zavezil hitreje in še vedno brez misli je tudi Martin močneje pritisnil na plin. Pogled se mu je zažrl v kazalec brzinomera, ki se je strmo dvigal, ne meneč se za hitrost, s katero so robovi ceste divjali mimo njega.

Prepozno je zagledal neprekinjeno vrsto pogrebcov z ravnimi na nosilih, ki so mu zaprli pot. Pritisnil je na zavoro. V črno odeti pogrebeci so zaslišali strašen tresk, ki je avtomobil raztrgal skoraj na kose.

Nekaj pozneje je Aslan razkril Suzan načrt njenega moza in dodal: »Martin je mislil, da sta njegovi limuzini res povsem enaki, o tem je bil prepričan še bolj zaradi svojega hobija. Ni pa vedel, da se njegova dva avtomobila le razlikujeta v eni sami malenkosti: v barvi kazalcev brzinomera. Eksploziv pa je bil le v enem od njiju. Tako sem dobro vedel, v katerem avtomobilu te lahko vozim, moja draga Suzan. Res, nevaren hobby.«

Nimm

Leitgeb

Platten,

dann

bist du

gut beraten!

NOVECOLOR

Die unverwüsthliche Kunststoffplatte für elegante Möbel und moderne Raumgestaltung

V. Leitgeb OHG 9125 Kühnsdorf, Kärnten

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 10.00, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmetijska oddaja — 6.05 Pregled sporeda — 7.55 Gospodarska vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjne — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 12.45 Oddaja za podeželje — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Razgledi — 15.00 Posebej za vas — 16.00 Glasba zala — 16.55 Kulturna poročila — 18.30 Odmev časa — 19.00 Šport in glasba — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 12. 8.: 6.05 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 8.05 Domači vrt — 8.45 Koroška domovinska kronika — 11.00 Vzhodna Tirolska — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Človek kot ti in jaz, roman — 17.00 Popoldanski koncert — 18.00 Kulturni razgledi — 20.00 Slavnostne igre v Salzburgu — 20.55 O Beethovenovih sonatah.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 12. 8.: 18.35 Hazy-Osterwald-Show — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ninoška, igra — 22.10 Imaš še tri dni, kriminalni film.

Nedelja, 13. 8.: 17.03 Patrik in Putrik kot mizarja — 17.20 Svet mladina — 17.50 Pipa in Ponpon ter velika siva mesto, film — 19.00 Vasilje z glasbo — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Beseda za nedeljski večer — 20.25 Sline, igra.

Ponedeljek, 14. 8.: 18.35 Naš svet daes in jutri — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Telesport — 21.15 Srečno življenje — 22.20 Medicinsko poročila.

Torek, 15. 8.: 17.03 Zaklad v mlinu — 18.10 Fango, kariera znanega dirkača — 19.00 Nemir v zoološkem vrtu — 20.05 Toda oca ne sme nič vedati, veseloigra.

Sreda, 16. 8.: 11.03 V meni je pekel — 17.03 Pavliha in roparji — 17.50 Za družino — 18.35 Tako so živeli leta 1522 — 19.00 Podobe iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kdo sem — 21.00 Záhodna fronta 1918.

Četrtek, 17. 8.: 18.35 Prosim, ne močit — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Odpadnik gospoda Gerstenberga — 22.05 Kapfenberški kulturni dnevi.

Petek, 18. 8.: 11.03 Odpadnik gospoda Gerstenberga — 18.35 Voz 54, prosim javiti — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Štajersko potovanje — 21.10 Kolo — 22.20 Sedem dni časovnih dagajanj.

Nedelja, 13. 8.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Mož v oblakih, pripovedka — 11.00 Koncert v zelenem — 12.45 Ogladala mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.00 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Derviši plešejo — 21.15 Iz zaboja za plažo.

Ponedeljek, 14. 8.: 8.15 Izgorela zadeva, roman — 8.45 Ljudska glasba lujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni potiček — 17.00 Parada plošč mladih talentov — 18.00 Stara duhovna zborovska glasba — 19.30 XY ve vse — 20.20 Aktualni problemi pod lečo — 20.35 Koroška lovška ura — 21.20 Igrama z Willijem Meislom.

Torek, 15. 8.: 8.05 Vesel začetek — 8.15 Vidim te v fisožih podobah — 10.30 Veliki konvoj, pripovedka — 11.00 Koncert v zelenem — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Artemis in Marija — 18.00 Velika gospojnica — 19.00 Šport — 19.30 Zborovski koncert — 20.10 Salzburške slavnostne igre.

Sreda, 16. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.10 Internacionalna koračnica — 15.30 Madžarska zborovska glasba — 17.00 Zabavna glasba — 18.00 Gospodarski komentar — 18.15 Ljubljani dom — 20.20 Sprehod po prazničnem Salzburgu — 20.30 Salzburške slavnostne igre.

Četrtek, 17. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.10 Ljudske viže — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 18.00 Celtr ure delavske zbornice — 18.15 Pospeševanja koroške visoke šole — 19.30 XY ve vse — 20.20 Ob stalinisti rojstva Hansa Klöpferja — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 18. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.10 Sem šel po stezi — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Pogovor o umetnosti — 17.00 Zabavni koncert avstrijskih kompozitorjev — 18.00 Iz deželnega izobraževalnega načrta — 18.15 Pri koroških zborih — 20.20 Dva v malem mestu — 21.40 Hazy-Osterwald-Sextet.

Šlovenske oddaje

Sobota, 12. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 13. 8.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 14. 8.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za našo vas — 18.15 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 15. 8.: 7.30 Vzeta je Marija v nebesa.

Sreda, 16. 8.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 17. 8.: 14.15 Poročila, objave — Gore, jezera in mir.

Petek, 18. 8.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Zena in dam.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 m. UKV frekvence 88,5 — 90,1 — 92,1 — 94,1 — 96,4 — 96,5 97,7 — 98,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.30.

Dnevne oddaje: 5.15 Svetujemo vam — 5.30 Dokler ne kupite časopisa — 6.15 Napotki za domače turiste — 6.25 Informativna oddaja — 6.15 Danes za vas — 7.05 Telesna vzgoja — 7.45 Pregled sporeda — 7.50 Oddaja za žene — 8.05 Glasbena matineja — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila — 13.30 Priporočaja vam — 16.00 Vsak dan za vas — 19.00 Lahka noč, otroci — 19.15 Glasbene razglednice.

Sobota, 12. 8.: 9.00 Počitniško popotovanje — 9.15 Iz albuma skladb za mladino — 10.15 Med koncerti in simfonijami — 11.20 Slovenske narodne in domače viže — 12.10 Pesmi in plesi iz krajev od Istre do Medžimurja — 12.40 Operni zvoki — 14.05 Od melodije do melodije — 15.40 Iz opere Hlapec Jernej — 17.35 Igramo beat — 18.15 Z godci in pevci po naši deželi — 18.15 S knjižnega irga — 20.10 Izbrali smo vam — 20.30 Redni potnik na liniji U — 21.15 Glasba ne pozna meja — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 13. 8.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Tatinska kavka pionirja Slavka — 9.05 Voščila — 10.00

ÖDK ÖSTERREICHISCHE DRAUKRAFTWERKE AKTIENGESELLSCHAFT KLAGENFURT

ZEIGT

20 JAHRE IM DIENSTE DER ELEKTRIZITÄTS ERZEUGUNG

IM

ÖDK-MESSEPAVILLON

Se pomnite, tovariši — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Kar po domače — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Iz sveta opernih melodij — 16.00 Avtobabili, radijska igra — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 20.10 V nedeljo zvečer — 22.15 Serenadni večer.

Ponedeljek, 14. 8.: 9.00 Za mlade radovedneže — 9.30 V svetu opernih melodij — 10.15 Iz opusa Slavka Osterca — 10.35 V soboto popoldne, podlistek — 11.20 Kaleidoskop zabavnih zvokov — 12.10 Dvajset minut za violončelo — 12.40 Koroški akademski oklet — 14.35 Voščila — 15.40 Pevski zbor Tine Rožanc — 17.05 Operni koncert — 18.15 Izbiramo zabavne melodije — 18.35 Mladinska oddaja — 20.10 Revija jugoslovanskih pevcev zabavnih melodij — 21.00 Simfonični koncerti.

Torek, 15. 8.: 9.00 Počitniško popotovanje — 9.30 Opera dela — 10.15 Naši ansambli in orkestri zabavne glasbe — 11.20 Slovenska narodna zborovska glasba — 12.10 Pisana paleta melodij — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 V terek nasvidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Z domačimi ansambli po Sloveniji — 18.50 Na mednarodnih križpotjih — 20.10 Ansambel Lojzeta Sossa — 20.30 Večer s Čehovom.

Sreda, 16. 8.: 9.00 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 10.45 Človek in zdravje — 11.20 Popevke in plesni zvoki — 12.10 Ozdovi pojo — 12.40 Polke in valčki — 14.35 Voščila — 15.40 Iz opere Madame Butterfly — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Iz opernih odrov — 20.10 Carmen, opera.

Četrtek, 17. 8.: 9.00 Počitniško popotovanje — 9.30 Ljubezan čarovnica, balet — 10.15 Minute s solisti ljubljanske opere — 11.20 Iz orkestralne glasbe — 12.10 Skladbe Isaaca Albeniza — 12.40 Narodne pesmi — 14.05 Za prijetno popoldne — 15.40 Budimpešta in Danava — 17.05 Četrtekov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 20.10 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 18. 8.: 9.00 Pionirski tednik — 10.15 Pri skladatelju Josipu Pavčiču — 10.35 Življenje za drugo, podlistek — 11.20 V plesnem ritmu — 12.10 Intermezzo z godali — 12.40 Igrajo novi pihalni orkestri — 14.05 Operni napevi — 14.35 Voščila — 15.20 Napotki za turiste — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Kulturni globus — 20.10 Komorni zbor RTV Ljubljana — 20.45 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

MIZA IN 4 STOLI ZA VRT
IZ KOVINE IN PLASTIKE

šil. 695.—

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrija vas - Eberndorf

A 9141 tel. (0-42-36) 281

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dapisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Herausgeber, Verleger und Eigentümer: Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten; Chefredakteur: Rado Janežič, verantwortlicher Redakteur: Blaž Singer; Redaktion und Verwaltung: 9021 Klagenfurt, Gasometergasse 10, Telefon 56-24 — Druck: Drau Verlags- u. Druckgesellschaft m. b. H. Klagenfurt - Ferlach. — Zuschriften an: 9021 Klagenfurt, Postfach 124.

für Menschen unserer Zeit...

OBIŠČITE NAŠO
posebno razstavo pohištva!

Po ogledu Vas vabimo v našo
okrepčevalnico

NA ŽARU PEČENI PIŠČANCI
VROČE KLOBASICE
(hrenovke, prekajene in pečenice)
NAREZKI

GÖC - IZBRANA VINA
GÖC - DESERTNA VINA
GÖC - ESPRESSO
PIVO V STEKLENICAH

KONSUM

LJUDJE NAŠEGA ČASA
KUPUJEJO V KONSUMU